ÖZGÜNLAW
PROTECTING YOUR INTERESTS

HUKUK BÜLTENİ

Sayı 52 Şubat 2022

Başlarken...

Dünyadan ve Türkiye'den güncel hukuki gelişme ve haberlere yer verdiğimiz Hukuk Bültenimizin Şubat sayısını sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyuyoruz.

Bültenimizde yer alan içerik yalnızca bilgi verme amaçlı olup, konulara ilişkin detaylı bilgiler için bizimle irtibata geçmenizden memnuniyet duyacağız.

Mart ayında görüşmek üzere!

Editörler:
Burcu Çelik
Serdar Darama

Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliği'nde Yapılan Değişiklikler

Günümüzde sanayileşme ve seri üretim teknolojisindeki gelişmeler sayesinde ciddi anlamda büyük ve kapsamlı hizmet üretimleri yapılmaktadır. Bunun sonucunda da tüketiciler açısından önemli hukuki sorunlar oluşmaktadır. Bu konuya ilişkin hukuki uygulamalara ve düzenlemeler getirilmesi tüketicilerin menfaati bakımından önem arz etmektedir. Bilindiği üzere tüketiciler ticari işle uğraşanlara karşı daha zayıf konumdadır. *(Sayfa 2)*

NFT (Non-Fungible Token) ve Hukuki Boyutu

Değişen hayat koşulları hukuk sistemlerini de değiştirmektedir. Teknolojiyle değişen günümüzdeki kültür ve medeniyet olgularının neticesinde, "Dijital Hukuk" süreci başlamıştır. Hukuk sitemleri, her geçen gün hayatımıza dâhil olan yeniliklerin beraberinde getirdiği sorulara cevap armaya çalışmaktadır. Teknolojide yaşanan gelişmelere hukuki anlamda uyum sağlanabilmesi için genellikle tek bir hukuk disiplini çerçevesinde değerlendirme yapmak mümkün olmamaktadır. *(Sayfa 7)*

Personele Ait Otomobilin Şirket Tarafından Kiralanmasının Vergi Hukuku Anlamında Sonuçları

Alışılmış uygulama, şirketin filo hizmeti veren başka bir firmadan araç kiralaması veya kendi aktifinde bulunan aracı personelinin kullanımına sunulması olmakla birlikte özellikle ekonomik kriz dönemlerinde tercih edilen uygulamalardan bir tanesi de, personele ait aracın şirket tarafından kiralanarak maliyetin azaltılması ve ödeme esnekliğinin yaratılmasıdır. *(Sayfa 12)*

Yargıtay'ın Haricen Satışlarda Tüketici Lehine Tapu Tesciline İlişkin Kararının İncelemesi

İnşaat sektöründe her ne kadar son dönemde küçülme yaşansa da inşaat sektöründeki genişlemeyle ve konuta olan taleple beraber, bu süreçte inşaat firmaları sermayeleriyle; yeterli sermayesi olmayanlar ise gerek finans kuruluşlarından krediler temin ederek gerekse projeler tamamlanmadan maketten ya da topraktan konut satışı gerçekleştirip kendilerini finanse ederek inşaat projelerini gerçekleştirmeye çalışmışlardır. *(Sayfa 5)*

İş Kazalarında Kaçınılmazlık İlkesi

İş kazası, kişinin çalışma hayatında 5510 sayılı Kanunda sayılan hallerden birinde meydana gelen ve sigortalıyı bedenen veya ruhen engelli hale getiren olaylar şeklinde tanımlanmaktadır. İşverenler iş kazalarını önlemek amacıyla her türlü önlemi almak, araç ve gereçleri noksansız bulundurmak, işin yürümesi için gereken düzenleme ve denetlemeleri yapmak ve işçilerin iş sağlığı güvenliği önlemlerine uyup uymadıklarını denetlemekle yükümlüdürler. *(Sayfa 10)*

Konut ve İşyeri İhtiyacı Nedeniyle Tahliye Davalarında Keşif Zorunluluğu

Konut ve çatılı işyeri kiralarında kiracı, belirli süreli sözleşmelerin süresinin bitiminden en az on beş gün önce bildirimde bulunmadıkça, sözleşme aynı koşullarla bir yıl için uzatılmış sayılır. Ancak, on yıllık uzama süresi sonunda kiraya veren, bu süreyi izleyen her uzama yılının bitiminden en az üç ay önce bildirimde bulunmak koşuluyla, herhangi bir sebep göstermeksizin sözleşmeye son verebilir. *(Sayfa 14)*

AYM 2018/34548 Başvuru No - 28.12.2021 Tarihli Kararı ile Çalışanın İşverene Hakaret İçeren WhatsApp Konuşmalarının Okunmasını ve İş Akdi Feshine Gerekçe Olmasını Anayasa'ya Aykırı Buldu!

Anayasa Mahkemesi 2018/34548 Başvuru numaralı, 28.12.2021 Tarihli ve özel bir şirkette çalışan başvurucunun, işveren ait bilgisayarda kullandığı whatsapp uygulamasında mesajlarının amiri tarafından incelenmesi ve bu yazışmalar gerekçe gösterilerek iş akdinin feshedilmesi ile ilgili kararında, işveren tarafından işçilerin özellikle işverene ait araçları üzerinden yapılan iletişiminin denetlemesi ve bu denetim sonucunda elde edilen verilerin iş akdinin feshinde kullanılması ile ilgili son kararlarında olduğu gibi yine işçi lehine hüküm tesis etmiştir. *(Sayfa 16)*

Güncel Haberler

Asgari Ücrete İlişkin Yeni Detaylar Belirlendi: AGİ Kaldırıldı! (Sayfa 18)

Merkez Bankası Denetim Yönetmeliği Değişti! (Sayfa 18)

AYM'den 'Gizli Tanık' Kararı! (Sayfa 18)

TİCARİ REKLAM VE HAKSIZ TİCARİ UYGULAMALAR YÖNETMELİĞİ'NDE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

A-GİRİŞ

Günümüzde sanayileşme ve seri üretim teknolojisindeki gelişmeler sayesinde ciddi anlamda büyük ve kapsamlı hizmet üretimleri yapılmaktadır. Bunun sonucunda da tüketiciler açısından önemli hukuki sorunlar oluşmaktadır. Bu konuya ilişkin hukuki uygulamalara ve düzenlemeler getirilmesi tüketicilerin menfaati bakımından önem arz etmektedir. Bilindiği üzere tüketiciler ticari işle uğraşanlara karşı daha zayıf konumdadır.

Bu sebeple tüketicilerin güvenli bir piyasa ortamında ihtiyaçlarını karşılaması gerekmektedir. Bununla birlikte tüketici aldığı hizmete ilişkin bilgi alma hakkında sahip olduğu gibi haksız ticari uygulamalar sebebiyle uğramış olduğu zararlarını da tanzim etme hakkına sahiptir.

Ne yazık ki, ülkemizde ve dünyada piyasada satıcılar, üreticiler veya ithalatçılar yer yer hukuka aykırı ticari uygulamalar yaparak tüketicileri yanıltma yolu ile menfaat sağlama kastı içerisindedir. İşte bu tarz ticari uygulamalar tüketicilerin ticari işle uğraşanlar karşısında mağdur konumunda düşmesine sebep olmaktadır. 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun haksız ticari uygulamaları uygulama kapsamına almış bulunmaktadır.

Avrupa Birliği Hukukunda ortalama tüketicinin ekonomik davranışını bozan veya bozma ihtimali olan mesleki özene aykırı olan ticari uygulamaların "haksız" olduğu kabul edilmiştir. Türk Tüketici Hukuku da bu gelişmelerden etkilenmiştir.(1) 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda bir ticari uygulamanın hangi durumlarda haksız kabul edileceği, ispat yükünün hangi tarafın üzerinde olduğu ve haksız ticari uygulamanın reklam yoluyla yapılması düzenlenmiştir. Ancak haksız ticari uygulamanın tespiti ve denetimi Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliği'nde düzenlenmiştir. 01.02.2022 tarihli ve 31737 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ticari Reklam Ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ("Değişiklik Yapan Yönetmelik") uyarınca, Ticari Reklam Ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliği'nde ("Yönetmelik") değişiklikler yapılmış olup Değişiklik Yapan Yönetmelik 01.03.2022 tarihinde yürürlüğe girecektir.

İşbu bilgi notu ile öncelikle ticari reklam ve haksız ticari uygulamanın tanımı ile birlikte haksız ticari haller incelenecektir. Ardından haksız ticari uygulamalara ilişkin idari yaptırım ve yasal süreç açıklanarak son olarak Yönetmelik'te yapılan değişiklikler üzerinde durulacaktır.

I- TİCARİ REKLAM VE HAKSIZ TİCARİ UYGULAMA NEDİR?

Ticari reklam; ticaret, iş, zanaat veya bir meslekle bağlantılı olarak, bir mal veya hizmetin satışını ya da kiralanmasını sağlamak, hedef kitleyi oluşturanları bilgilendirmek veya ikna etmek amacıyla reklam verenler tarafından herhangi bir mecrada yazılı, görsel, işitsel ve benzeri yollarla gerçekleştirilen pazarlama iletişimi niteliğindeki duyurulardır. Haksız ticari uygulama; mesleki özenin gereklerine uymayan ve ulaştığı ortalama tüketicinin ya da yöneldiği grubun ortalama üyesinin, bir mal veya hizmete ilişkin ekonomik davranış biçimini önemli ölçüde bozan veya bozma ihtimali olan her türlü ticari uygulamadır.

II- HAKSIZ TİCARİ UYGULAMA SAYILAN ÖZEL HALLER NELERDİR?

Kanun ve Yönetmelik gereğince bir ticari uygulamanın; mesleki özenin gereklerine uymaması ve ulaştığı ortalama tüketicinin ya da yöneldiği grubun ortalama üyesinin mal veya hizmete ilişkin ekonomik davranış biçimini önemli ölçüde bozması veya önemli ölçüde bozma ihtimalinin olması durumunda haksız olduğu kabul edilir. Özellikle aldatıcı veya saldırgan nitelikte olan uygulamalar ile Yönetmelik ekinde yer alan uygulamalar haksız ticari uygulama olarak kabul edilir. Yönetmelik kapsamında aldatıcı eylemler açıkça düzenlenmiş olup aşağıda belirtilmektedir.

a) Bir mal ya da hizmetin varlığı, mahiyeti, tedariki, faydası, riski, uygulaması, içeriği, aksesuarları, satış sonrası hizmetleri, üretim yöntemi ve tarihi, ifası, amaca uygunluğu, miktarı, teknik özellikleri, menşei, kullanımından beklenen sonuçları, üzerlerinde yapılan test ve kontrollerin sonuçları, çevreye olan etkileri ve diğer önemli özellikleri,

b) Ticari uygulamada bulunanın taahhütlerinin kapsamı, pazarlama sürecinin mahiyeti, sponsor desteği, yetkili otoriteler tarafından mal veya hizmetin onaylandığına ilişkin ifade veya sembolleri,

c) Bir mal veya hizmetin fiyatı, fiyatının hesaplanma yöntemi, ödeme koşulları ya da belirli bir fiyat avantajı,

ç) Tüketicinin sahip olduğu yasal haklar veya karşılaşabileceği riskler,

d) Bir mal veya hizmete ilişkin servis, yedek parça, değiştirme veya tamir hizmetleri,

e) Ticari uygulamada bulunanın veya temsilcisinin; kimliği, mal varlığı, yetenekleri, statüsü, kurum veya kuruluşlara üyelik bilgileri, sahip olduğu ticari haklar, fikri ve sınai mülkiyet hakları, yetkili otoritelerden ödül ve nişan kazanmış olması gibi nitelikleri, sıfatları, unvanları ve diğer hakları.

Ayrıca yine Yönetmelik'te bir ticari uygulamanın, ortalama tüketicinin ekonomik davranış biçimini önemli ölçüde bozması veya bozma ihtimali bulunması ve aşağıdaki olasılıkları içermesi halinde aldatıcı olduğu kabul edilir:

a) Rakibinin malı, hizmeti, markası veya diğer bir ayırt edici özelliği ile karışıklığa sebep olması.

b) Ticari uygulamada bulunanın, bağlı olduğu meslek odaları ve benzeri kuruluşların ve varsa bunların üst kuruluşlarının, ilgili faaliyet alanına veya belirli bir ticari uygulamaya ilişkin düzenlemiş oldukları davranış kurallarında yer alan yükümlülüklerini yerine getirmemesi.

Aldatıcı ihmal ise şu şekilde tanımlanmaktadır. Ticari uygulamada bulunanın bir hukuki ilişki kurmak amacıyla tüketiciye yöneltmiş olduğu öneride önemli bir bilgiyi gizlemesi, öneriyi tüketiciye anlaşılmaz bir şekilde veya uygun olmayan bir zamanda sunması, amacı açıkça belli olan ticari uygulamanın amacını tüketiciye bildirmemesi ve bu durumların ortalama bir tüketicinin normal şartlar altında taraf olmayacağı bir hukuki işleme taraf olmasına yol açması ya da yol açma olasılığının bulunması halinde aldatıcı ihmalin varlığı kabul edilir.

a. ALDATICI TİCARİ UYGULAMALAR

Yönetmelik 29 ve 30 maddelerinde düzenlenen aldatıcı ticari uygulamalar şu şekilde belirtilmektedir. Yanlış bilgi içeren veya verilen bilgiler esasen doğru olsa bile sunuluşuna dair bütün koşullar değerlendirildiğinde, ortalama tüketiciyi aldatan ya da aldatmaya elverişli olan ve bu suretle tüketicinin normal şartlar altında taraf olmayacağı bir hukuki işleme taraf olmasına yol açan ya da yol açma olasılığı bulunan ticari uygulamalar aldatıcı olarak kabul edilir. Yönetmelik kapsamında aldatıcı eylemler açıkça düzenlenmiş olup aşağıda belirtilmektedir.

a) Bir mal ya da hizmetin varlığı, mahiyeti, tedariki, faydası, riski, uygulaması, içeriği, aksesuarları, satış sonrası hizmetleri, üretim yöntemi ve tarihi, ifası, amaca uygunluğu, miktarı, teknik özellikleri, menşei, kullanımından beklenen sonuçları, üzerlerinde yapılan test ve kontrollerin sonuçları, çevreye olan etkileri ve diğer önemli özellikleri,

b) Ticari uygulamada bulunanın taahhütlerinin kapsamı, pazarlama sürecinin mahiyeti, sponsor desteği, yetkili otoriteler tarafından mal veya hizmetin onaylandığına ilişkin ifade veya sembolleri,

c) Bir mal veya hizmetin fiyatı, fiyatının hesaplanma yöntemi, ödeme koşulları ya da belirli bir fiyat avantajı,

ç) Tüketicinin sahip olduğu yasal haklar veya karşılaşabileceği riskler,

d) Bir mal veya hizmete ilişkin servis, yedek parça, değiştirme veya tamir hizmetleri,

e) Ticari uygulamada bulunanın veya temsilcisinin; kimliği, mal varlığı, yetenekleri, statüsü, kurum veya kuruluşlara üyelik bilgileri, sahip olduğu ticari haklar, fikri ve sınai mülkiyet hakları, yetkili otoritelerden ödül ve nişan kazanmış olması gibi nitelikleri, sıfatları, unvanları ve diğer hakları.

Ayrıca yine Yönetmelik'te bir ticari uygulamanın, ortalama tüketicinin ekonomik davranış biçimini önemli ölçüde bozması veya bozma ihtimali bulunması ve aşağıdaki olasılıkları içermesi halinde aldatıcı olduğu kabul edilir:

a) Rakibinin malı, hizmeti, markası veya diğer bir ayırt edici özelliği ile karışıklığa sebep olması.

b) Ticari uygulamada bulunanın, bağlı olduğu meslek odaları ve benzeri kuruluşların ve varsa bunların üst kuruluşlarının, ilgili faaliyet alanına veya belirli bir ticari uygulamaya ilişkin düzenlemiş oldukları davranış kurallarında yer alan yükümlülüklerini yerine getirmemesi.

Aldatıcı ihmal ise şu şekilde tanımlanmaktadır. Ticari uygulamada bulunanın bir hukuki ilişki kurmak amacıyla tüketiciye yöneltmiş olduğu öneride önemli bir bilgiyi gizlemesi, öneriyi tüketiciye anlaşılmaz bir şekilde veya uygun olmayan bir zamanda sunması, amacı açıkça belli olan ticari uygulamanın amacını tüketiciye bildirmemesi ve bu durumların ortalama bir tüketicinin normal şartlar altında taraf olmayacağı bir hukuki işleme taraf olmasına yol açması ya da yol açma olasılığının bulunması halinde aldatıcı ihmalin varlığı kabul edilir.

b. SALDIRGAN TİCARİ UYGULAMALAR

Saldırgan ticari uygulamalar Yönetmelik madde 30'de düzenlenmiş olup şu şekilde tanımlanmaktadır. Bir ticari uygulamanın; taciz, fiziksel şiddet dâhil cebir veya haksız tesir yoluyla ortalama tüketicinin bir mal ya da hizmete ilişkin seçim veya davranış özgürlüğünü önemli ölçüde bozması veya bozma olasılığı taşıması ve tüketicinin bu sebeple normal şartlar altında taraf olmayacağı bir hukuki işleme taraf olması veya taraf olma olasılığının artması halinde saldırgan olduğu kabul edilir. Bir ticari uygulamanın; saldırgan olup olmadığı belirlenirken aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Ticari uygulamanın zamanı, yeri, mahiyeti ve devamlılığı,

b) Ticari uygulamanın tehdit ya da hakaret içeren söz veya davranışlar içerip içermediği,

c) Tüketicinin muhakeme yeteneğini bozduğu bilinen doğal afet gibi bir felaket ya da aynı derecede bir başka durumun ticari uygulamada bulunan tarafından, tüketicinin mal veya hizmete ilişkin kararını etkilemek için kötüye kullanılıp kullanılmadığı,

ç) Tüketicinin, sözleşmeyi feshetme ya da başka bir mala, hizmete veya ticari uygulamada bulunana yönelme gibi haklarını kullanmak istemesi karşısında, ticari uygulamada bulunan tarafından getirilen ağır veya orantısız sözleşme dışı bir engelin bulunup bulunmadığı,

d) Hukuka aykırı bir eylemde bulunulacağı tehdidinin olup olmadığı.

III- İDARİ YAPTIRIM VE YASAL SÜREÇ

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 63. maddesi 1. fıkrasında ticari reklamlarda uyulması gereken ilkeleri belirleme ve haksız ticari uygulamalara karşı tüketiciyi korumaya yönelik düzenlemeleri yapma, bu hususlar çerçevesinde inceleme ve gerektiğinde denetim yapma, inceleme ve denetim sonucuna göre durdurma veya aynı yöntemle düzeltme veya idari para cezası veya gerekli görülen hâllerde de üç aya kadar tedbiren durdurma cezası verme hususlarında görevli kurumun Reklam Kurulu olduğu belirtilmiştir. Reklam Kurulu bu görevleri re'sen inceleme yapmak suretiyle yerine getirebileceği gibi bir tüketicinin başvurusu üzerine de yapabilmektedir.

IV- YÖNETMELİK'TE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliği'nde yapılan değişiklikler aşağıda maddeler halinde sayılmaktadır.

1- Reklamların tüketicilerin korkularını ve batıl inançlarını istismar edemeyeceğine ilişkin madde kaldırılmıştır.

2- Fiyat bilgisi içeren reklamlar ile ilgili maddeye bir mal veya hizmete ilişkin olarak tüketicinin satın alma davranışı ve diğer kişisel verileri analiz edilerek sunulan fiyatın kişiselleştirilmiş fiyat olduğu kabul edileceği ve tüketiciye bu şekilde bir fiyat sunulması durumunda, bu hususa ilişkin bilgi ile o mal veya hizmet ile ilgili olarak satıcı veya sağlayıcı tarafından belirlenen güncel satış fiyatına ve kişiselleştirilmiş fiyata aynı alanda yer verileceği hususu eklenmiştir.

3- İndirimli satış reklamlarına ilişkin madde bir mal veya hizmetin indirimden önceki satış fiyatının tespitinde indirimin uygulandığı tarihten önceki otuz gün içinde uygulanan en düşük fiyat esas alınacağı, ayrıca meyve ve sebze gibi çabuk bozulabilen mallara ilişkin reklamlarda indirimin miktarı veya oranı hesaplanırken, indirimli fiyattan bir önceki fiyatın esas alınacağı belirtilmiştir. Yine aynı hususta düzenlenmiş indirimli satışa konu edilen mal veya hizmetlerin indirimden önceki fiyattan daha düşük fiyatla satışa sunulduğunun ispatı reklam verene ait olacağına ilişkin düzenleme kaldırılmıştır.

4- Finansal hizmetlere ilişkin reklamlar hakkındaki düzenlemeye bir mal veya hizmetin bağlı kredi ile satışa sunulduğunun belirtildiği reklamlarda kredinin vadesine, faiz oranına, tüketiciye toplam maliyetinin aylık ve yıllık yüzde değerine ve geri ödeme koşullarına reklamın yayınlandığı alanda ya da bir bağlantı veya uyarı işareti ile tüketicilerin yönlendirilerek ayrıntılı bilgi alabileceği bir internet sitesinde veya açılır ekranda yer verileceği hususu eklenmiştir.

5- Reklama ilişkin özel düzenlemesi bulunan mal veya hizmetlere ilişkin madde; ilaçlar, beşeri tıbbi ürünler, tıbbi cihazlar, sağlık hizmetleri, gıdalar, takviye edici gıdalar, kozmetik ve temizlik ürünleri, biyosidal ürünler, tütün mamulleri ve alkollü içkilerin reklamları, ilgili mevzuatında yer alan reklam ve tanıtımla ilgili diğer hükümlere de uygun olmalıdır şeklinde değiştirilmiştir.

6- Ayrıca internet ortamında satışa sunulan bir mal veya hizmetin fiyat, nitelik ve benzeri hususlarında karşılaştırma yapılarak sıralama yapılması durumunda, sıralamanın hangi ölçütler dikkate alınarak oluşturulduğuna ilişkin bilgiye aynı alanda ya da bir bağlantı veya uyarı işareti ile tüketicilerin yönlendirilerek ayrıntılı bilgi alabileceği açılır ekranda kolayca görünebilecek şekilde yer verileceği belirtildi ve reklam veya sponsorluk ve benzeri anlaşmalara dayanılarak gösterilen sıralama sonuçlarında reklam ibaresine yer verilmesi zorunlu kılındı.

7- Tüketici değerlendirmeleri ve tüketici şikâyetlerinin yayınlanmasına ilişkin esaslar belirlenmiş olup aynı zamanda tüketici değerlendirmelerinin sadece ilgili mal veya hizmeti satın alanlar tarafından yapılmasına izin verilmiştir. Bununla birlikte, bir mal veya hizmetin satışını artırmak amacıyla doğru olmayan değerlendirmelerin yapılmasına ya da mal veya hizmeti onaylayan ifadelerin kullanılmasına yönelik anlaşma yapılmasının yasaklandığı da belirtilmiştir.

B- SONUÇ

Yukarıda ayrıntılı şekilde izah edildiği üzere, haksız ticari uygulamalar malların veya hizmetlerin tedarik edilmesi, satımı ya da sunumu sırasında tüketicinin özgürce karar verme iradesini etkileyen dürüstlük kuralına aykırı eylemlerdir. Haksız ticari uygulamalar nedeniyle tüketiciler büyük zarar görmektedir. Bu nedenle tüketicilerin bu eylemlere karşı korunmaları için tüketicileri koruyacak önlemlerin alınması gerekmektedir.

Aldatıcı ve saldırgan nitelik taşıyan ticari uygulamalar 'haksız' ticari uygulama olarak gerek Avrupa Birliği Hukukunda gerekse Türk Hukukunda kabul edilmektedir. (4) Kanunda ve Yönetmelik'te kapsamlı şekilde düzenlendiği üzere, ticari uygulamada bulunan kişilerin mal satarken ve hizmet sunarken mesleki özene uygun hareket etmesi gerekmektedir. Kaldı ki, ticari uygulamaların yasaklanma sebebi tüketicilerin piyasada özgür şekilde hareket edebilmelerinin saplanmasıdır. Bu sebeple ticari uygulamada bulunanların Kanun kapsamında ve Yönetmelik uyarınca yapılan değişikliklere uygun şekilde davranarak tüketicilerin zarara uğratmamaları gerekmektedir.

Detaylı Bilgi için;
Av. Merve Çelik
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Prof. Dr. Ebru Ceylan, Tüketici Hukukunda Haksız Ticari Uygulamalar ve Uygulama Örnekleri, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Yıl 8, Sayı 15, Haziran 2020, s.123.

2. Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliği

3. Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliğinde Değişiklikler Yapılmasına Dair Yönetmelik

4. 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun

5. Prof. Dr. Ebru Ceylan, Tüketici Hukukunda Haksız Ticari Uygulamalar ve Uygulama Örnekleri, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Yıl 8, Sayı 15, Haziran 2020, s.145.

HAKSIZ TİCARİ UYGULAMALAR MALLARIN VEYA HİZMETLERİN TEDARİK EDİLMESİ, SATIMI YA DA SUNUMU SIRASINDA TÜKETİCİNİN ÖZGÜRCE KARAR VERME İRADESİNİ ETKİLEYEN DÜRÜSTLÜK KURALINA AYKIRI EYLEMLERDİR.

HAKSIZ TİCARİ UYGULAMALAR NEDENİYLE TÜKETİCİLER BÜYÜK ZARAR GÖRMEKTEDİR. BU NEDENLE TÜKETİCİLERİN BU EYLEMLERE KARŞI KORUNMALARI İÇİN TÜKETİCİLERİ KORUYACAK ÖNLEMLERİN ALINMASI GEREKMEKTEDİR.

YARGITAY'IN HARİCEN SATIŞLARDA TÜKETİCİ LEHİNE TAPU TESCİLİNE İLİŞKİN KARARININ İNCELEMESİ

İnşaat sektöründe her ne kadar son dönemde küçülme yaşansa da, son 20 yıl içerisindeki büyüme birçok konut projesiyle beraber uyuşmazlığı da beraberinde getirmiştir.

İnşaat sektöründeki genişlemeyle ve konuta olan taleple beraber, bu süreçte inşaat firmaları sermayeleriyle; yeterli sermayesi olmayanlar ise gerek finans kuruluşlarından krediler temin ederek gerekse projeler tamamlanmadan maketten ya da topraktan konut satışı gerçekleştirip kendilerini finanse ederek inşaat projelerini gerçekleştirmeye çalışmışlardır.

Kamuoyu nezdinde de bilindiği üzere, maketten satış veya sat-yap finans modellemesiyle ilerleyen inşaat projelerinde, alıcı henüz inşaata başlanmamış ya da tamamlanmamış olan inşaat projelerinden daha uygun fiyatlar karşılığında taşınmaz satın alırken özkaynakları yetersiz olan inşaat firması bu satışlardan gelir elde ederek projelerini tamamlamaya çalışmaktadır.

Bu modellemeyle finanse edilmeye çalışan inşaat projelerinde ise maliyet hesabının yapılamaması, projenin tamamlanması için elde edilen gelirlerin yetersiz kalması veya sair birçok gösterebilecek olumsuz nedenin ortaya çıkması halinde ise, inşaatların tamamlanamaması ve alıcıların taşınmaz edinmek için ödediği paraların karşılığını ve iadesini alamaması söz konusudur.

Nitekim bilhassa inşaat firmalarının maketten ya da topraktan konut satışı gerçekleştirip inşaat projelerinde kendilerini bu şekilde finanse etmeye çalışmasına sıkça başvurması neticesinde, kanun koyucu 28/11/2013 tarihinde yürürlüğe giren 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un dördüncü bölümünde, 40. Madde ve devamı olan maddelerde "Ön Ödemeli Konut Satışı" başlığı altında ön ödemeli konut satışlarına ilişkin düzenleme yapılmasına ihtiyaç duymuştur. [1]

6502 sayılı Kanun'un 40. Maddesinde ön ödemeli konut satışları, *"tüketicinin konut amaçlı bir taşınmazın satış bedelini önceden peşin veya taksitle ödemeyi, satıcının da bedelin tamamen veya kısmen ödenmesinden sonra taşınmazı tüketiciye devir veya teslim etmeyi üstlendiği sözleşme"* olarak tanımlanmıştır.

Düzenlemenin yer aldığı 40. Maddenin gerekçesi ise incelendiğinde, kanun koyucu düzenlemenin gerekçesini aynen *"Piyasada maketten satış veya sat-yap olarak adlandırılan bu tür sözleşmelerde, henüz ortada bir konut olmadan tüketicilerin para ödemeye başlaması nedeniyle özel bir koruma ihtiyacı bulunmaktadır."* olarak ifade etmiştir. [2]

40. Maddenin devamı olan 6502 sayılı Kanun'un dördüncü bölümündeki 41. Madde incelendiğinde ise, gerekçede belirtilen tüketicilerin özel bir olarak korunması amacı çerçevesinde, ön ödemeli konut satışının tapu siciline tescil edilmesi, satış vaadi sözleşmesinin ise noterde düzenleme şeklinde yapılması zorunlu tutulduğu, aksi hâlde satıcının, sonradan sözleşmenin geçersizliğini tüketicinin aleyhine olacak şekilde ileri süremeyeceğinin düzenlendiği görülmektedir.

Her ne kadar kanun koyucu, 6502 sayılı Kanun'un dördüncü bölümündeki 41. Maddesinde ön ödemeli konut satışı sözleşmeleri bakımından şekil şartı getirse de, maddenin devamında şekil şartına uyulmadan birçok sözleşme akdedilebileceğine ihtimal vererek bu şekilde yapılan sözleşmelerin tüketicilerin aleyhine ileri sürülemeyeceğini düzenlemiştir.

Nitekim uygulamada maketten satış finans modellemesiyle finanse edilen birçok inşaat projesinde, ön ödemeli konut satış sözleşmelerinin şekil şartına uyulmadan adi yazılı olarak yapılan sözleşmelerle gerçekleştirildiği bilinmektedir.

Nihayetinde sağlıklı bir model olmayan maketten satış yöntemi, başta inşaat sektöründeki büyümenin yavaşlaması hatta küçülmeye gitmesi, maliyetlerin hızlı artması, inşaat firmaları ile müteahhitlerin iflaslarının artması ve birçok sair neden neticesinde sürdürülemez hale gelmiş ve Kanunun ifade ettiği üzere "özel bir koruma ihtiyacı" olan tüketicilerin, inşaatların tamamlanamaması nedeniyle, mağduriyetine sebep olmuştur.

Günümüzde 40 bin müteahhidin iflasın eşiğinde olduğu ve inşaat sektöründe iflas oranı "ürkütücü" olarak ifade edilirken başta tüketiciler olmak üzere ön ödemeli konut satışlarından dolayı alıcıların mağduriyetinin artacağı anlaşılmaktadır. [3] [4]

Burada belirtmek gerekir ki, yukarıda anıldığı üzere, özkaynakları yetersiz olan birçok inşaat firması, maketten satış veya sat-yap yönteminin yanı sıra konut projelerini finanse edebilmek için finans veya kredi kuruluşlarından kredi almaya da başvurmuşlardır.

Bu yönteme başvuran özkaynağı olmayan birçok inşaat firması, kredi alma karşılığında, esasen alıcılara, bilhassa başta tüketicilere satacağı konutlarda kredi verenler lehine ipotekler tesis etmiştir.

Böylece, haricen, adi yazılı sözleşmeyle konut satın alan birçok tüketici, konutunun inşaatı tamamlansa dahi, yüklenicinin borcunu ödememesi nedeniyle, ipotekle beraber taşınmazın lehine tescilini gerçekleştirmiş ve henüz yeni edindiği taşınmazının cebri icra ile satılması tehdidi ile baş başa kalmış ve neticesinde bu kapsamdaki uyuşmazlıklar tüketiciler tarafından tüketici mahkemelerinde yargılama konusu yapılmıştır.

Nitekim, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesi, Bakırköy 6. Tüketici Mahkemesinin 2017/839 E., 2019/200 K. sayılı kararını incelediği, 2019/1861 E., 2019/1943 K. sayılı kararında benzer bir uyuşmazlığı incelemiştir. [5]

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesi'nin 2019/1861 E., 2019/1943 K. sayılı kararına konu uyuşmazlıkta, tüketici ile yüklenici arasında 03.05.2010 tarihinde adi yazılı şekilde "Gayrimenkul Satış Vaadi Sözleşmesi" imzalanmış, tüketici taşınmazın kendisine tapu devri için ödeme yükümlülüğünü 05.05.2013 tarihinde yerine getirmiş ancak tapu kendisine devredilmemiş, taşınmaza 06.04.2015 tarihinde yükleniciye kredi veren finans kuruluşu lehine ipotek tesis edilmiş, tüketici tarafından ipoteğin terkin edilerek tapunun kaydının iptali ile tapunun lehine tescili talep edilmiş ve ilk derece mahkemesi davanın kabulüne karar vermiştir.

Kararı inceleyen İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesi, öncelikle 6502 sayılı Kanun'un 40. Maddesine atıf yaparak davacının tüketici sıfatına haiz olduğunu ve tüketici ile yüklenici arasında akdedilen sözleşmenin ön ödemeli konut satışı sözleşmesi olduğunu tespit etmiş ve bu kapsamda ön ödemeli konut satış sözleşmesine ilişkin genel değerlendirmelerine yer vermiştir.

Akabinde, 30.09.1988 tarihli ve 1987/2 1988/2 sayılı Yargıtay IBBGK Kararına yer vererek 30.09.1988 tarihli ve 1987/2 1988/2 sayılı Yargıtay IBBGK Kararında belirtilen şartlar sağlandığı takdirde; olayın özelliğine göre, alıcı ile yüklenici arasında akdedilen sözleşme adi yazılı şekilde akdedilse dahi, Medeni Kanun'un 2. Maddesi gözetilerek açılan tescil davasını kabul edilebileceği belirtilmiştir. [6]

Bu değerlendirmeleri ve tespitlerinden sonra, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesi, yükleniciye kredi tesis eden ve lehine ipotek tesis edilen davalı bankanın, ağırlaştırılmış bir sorumluluk karinesine sahip olduğu, bir bankacılık işlemi olan kredi tahsis işlemi sürecinde de kredi vereceği müşterisine ilişkin risk analizi yapması, kredi karşılığı teminat alması, müşterinin gelir tespitini yapması gerektiği değerlendirmeleriyle somut uyuşmazlıkta bankanın kredi tesis ederken ekspertiz raporuyla davacı tarafından konutun kullanıldığını ve yüklenicinin muhasebe kayıtlarından taşınmazın davacı tarafından bedelinin ödenerek satın alındığının tespit edebileceği tespit etmiş ve bankanın araştırma yükümlülüğünü yerine getirmemiş olmakla gerekli dikkat ve özeni göstermediğinden iyi niyeti olmadığına kanaat getirmiştir.

Nihayetinde, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesi

> *"dava konusu taşınmaz gibi yüklenicilerin kat mülkiyetine geçmek üzere yaptıkları bu tür daireleri maket halinde bile satışa arz ettikleri inşaat şirketlerinin bu çalışma tarzını benimsedikleri yaygın ve bilinen bir durum olup davalı bankanın inşaat şirketinin bu tarz satışları olabileceğini öngörüp araştırmasını buna göre yapması kendisinden beklenen özeni göstermesi gerekirken yüzeysel bir araştırma ile bu miktar bir kredi tesisi iyi niyetli olduğunu ispata yeterli görülmemiştir"*

gerekçesiyle Bakırköy 6. Tüketici Mahkemesinin ipoteğin terkiniyle beraber tapunun tüketici lehine tesciline ilişkin 2017/839 E., 2019/200 K. kararını hukuka uygun bulmuştur.

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesi'nin 2019/1861 E., 2019/1943 K. sayılı kararının davalı banka tarafından temyiz edilmesi neticesinde, uyuşmazlığı 2021/1487 Esas sayılı dosyasından inceleyen Yargıtay 7. Hukuk Dairesi 2021/3996 Karar sayılı, 16.12.2021 tarihli kararıyla Bölge Adliye Mahkemesinin kararını usul ve yasaya uygun bularak oybirliğiyle onamıştır. [7]

Detaylı Bilgi için;
Av. Sezer Emre
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun

2. 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun tasarısı ve gerekçeli metni
https://www2.tbmm.gov.tr/d24/1/1-0787.pdf

3.https://www.bloomberght.com/insaat-sektorunde-sirketlerin-iflas-orani-urkutucu-2276489Şirketler

4.https://www.cumhuriyet.com.tr/ekonomi/insaat-sektoru-alarm-veriyor-40-bin-muteahhit-iflasin-esliginde-1896536

5. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesi'nin 2019/1861 E., 2019/1943 K. sayılı kararı

6. 30.09.1988 tarihli ve 1987/2 1988/2 sayılı Yargıtay IBBGK Kararı

7. Yargıtay 7. Hukuk Dairesi 2021/1487 Esas, 2021/3996 Karar sayılı, 16.12.2021 tarihli kararı

NFT (NON-FUNGIBLE TOKEN) VE HUKUKİ BOYUTU

I- GİRİŞ

Teknolojik gelişmeler daha önce deneyimlemediğimiz kadar büyük bir hızda yaygınlaşıp gelişmekte ve hayatımızın pek çok alanını değiştirip dönüştürmektedir.

Meydana gelen her değişimden etkilenen yavaş da olsa yeniliklere ayak uydurmaya çalışan hukuk sistemleri de hiç şüphesiz ki; teknoloji alanında meydana gelen gelişmelerden önemli ölçüde etkilenmektedir.

Değişen hayat koşulları hukuk sistemlerini de değiştirmektedir. Teknolojiyle değişen günümüzdeki kültür ve medeniyet olgularının neticesinde, "Dijital Hukuk" süreci başlamıştır. [1] Hukuk sitemleri, her geçen gün hayatımıza dâhil olan yeniliklerin beraberinde getirdiği sorulara cevap armaya çalışmaktadır.

Teknolojide yaşanan gelişmelere hukuki anlamda uyum sağlanabilmesi için genellikle tek bir hukuk disiplini çerçevesinde değerlendirme yapmak mümkün olmamaktadır. Kalıcı ve etkili çözümler getirebilmek için var olan duruma birden çok hukuk disiplini çerçevesinde yaklaşmak zorunluluk haline gelmiştir.

Hayatımıza girişi yeni sayılabilecek blokzincir teknolojileri ve blokzincirin bir alt türü olan NFT'ler de hukuki açıdan cevaplanması gereken pek çok soruyu beraberinde getirmektedir.

Bu incelemede kısaca blokzincir teknolojilerinin gelişiminden, Web 3.0'ın bahsedilecek, blokzincirin alt türlerinden biri olan NFT (Non-Fungible Token) kavramına değinilecek ve NFT'ler özelinde hukuki bir değerlendirme ortaya konacaktır.

II- BLOKZİNCİR TEKNOLOJİSİ

2.1. Web 3.0 Kavramı ve Blokzincir Teknolojisi ile İlişkisi

İnternetin erken dönemi olan Web 1.0 kullanıcılara tek yönlü, sınırlı ve pasif bir deneyim sunmuştur. Web 1.0 döneminde sayılı web siteleri bulunmakta ve kullanıcılar sadece kendilerine sunulan bilgiyi almakta ve sınırlı sayıda olan statik web siteleriyle tek yönlü bir ilişki içerisinde bulunmaktaydılar. 1999 yılından itibaren ise internet kullanıcılarının pasif olduğu ve yalnızca okuyan konumunda bulunduğu dönemin dışına çıkılarak aynı zamanda içerik üreten kullanıcıların bulunduğu Web 2.0 dönemine geçiş başlamıştır.

Web 2.0 dönemi ile birlikte statik olan web siteleri yerini dinamik web sitelerine bırakmaya başlayarak, web siteleri kullanıcılar tarafından üretilen içeriklerle beslenmeye başlamıştır.

Facebook, Instagram, Twitter, LinkedIn, Youtube vb. gibi sosyal medya platformlarının insanların hayatının bir parçası haline gelmeye başlamasıyla kullanıcılar tarafından üretilen içerikler büyük bir ivmeyle artmıştır.

Web 1.0 döneminde web sitelerinin bulunduğu sunucular varken, Web 2.0 dönemine geçişle birlikte artık sunuculara gerek kalmamıştır. Çünkü sunucuların yerini platformlar almış ve kullanıcıların yapması gereken tek şey bu platformlarda bir hesap açmak olmuştur.

Web 2.0; kullanıcıların internet ortamında karşılıklı bir şekilde içerik, bilgi ve veri paylaşımı yapabildikleri, sosyal ağ ve sanal arkadaşlıklar kurabildikleri, bireysel etkileşime imkân veren uygulamaları kapsayan yeni nesil web teknolojisidir. [2]

Web 3.0 ise herhangi aracı bir platform olmaksızın kullanıcılar arasında merkeziyetsiz bir bağlantı kurmayı sağlamayı vaat etmektedir.

Web 3.0 ile birlikte uygulama geliştiriciler geliştirdikleri uygulamaları ve verileri tek bir veri tabanında saklamak yerine merkezi bir oluşum tarafından yönetilmeyen, ağı oluşturan herkes tarafından yönetilen blokzincirlerde geliştirebilecektir.

2014 yılında ortaya çıkmış olan Web 3.0 kavramının temeli ise blokzincir teknolojilerine dayanmaktadır. Blok zinciri, dağıtık, paylaşılan, şifrelenmiş, geri dönüşü olmayan ve bozulmayan bir bilgi deposudur. [3]

Blokzincir sisteminde gerçekleştirilen her işlem, şifreleme algoritmaları ile bloklara işlenir ve belli kurallar doğrultusunda oluşturulan bu bloklar sistemde tutulur.

Yeni blok oluşturulurken bir önceki bloğun özeti ile birlikte bu bloklar birbirine bağlanır.

Sistemde olan her kullanıcı bir düğümü simgeler ve sistemde var olan her düğüm iki kişi arasında geçekleşen işlemi onaylayarak kayıt altında tutulur. Bu sistem sayesinde sisteme dâhil olan her düğüm, herhangi bir aracı olmaksızın veri tabanına sahip olur.

Blokzincir sisteminde bir aracının ve merkezin bulunma zorunluluğu olmadığı için merkezi otoriteye de ihtiyaç duyulmamaktadır.

Verilerin kişiler arasında bir aracıya ihtiyaç duyulmaksızın aktarılabildiği bir altyapıya sahip olan bu sistemde kimlik gizliliğinin bulunması, sistemin şeffaf olması, bünyesinde bulunan kayıtların değiştirilemez olması sisteme olan talebi gün geçtikçe artırmaktadır.

Blokzincir teknolojilerinin merkeziyetsiz yapısı sayesinde tüm işlemler herhangi bir aracı olmaksızın gerçekleştirilebilmektedir. Bu doğrultuda verilerin bir merkez tarafından kontrol edilmesi ve değiştirilebilmesinin önüne geçilmektedir.

Blokzincirinde pek çok platform yer almaktadır. Bunlara örnek olarak; Bitcoin, Ethereum, Ripple, Hyperledger, Corda gibi platformlar gösterilebilir.

Herkes tarafından bilinen blokzincir platformu olan Bitcoin, kripto para odaklı bir platform iken; yine çok yaygın olan Ethereum ise kriptolara olarak kullanılmasının yanında uygulama geliştiricilerin kendi, merkezi olmayan uygulamalarını geliştirmesine ve çalıştırmasına da olanak sağlayan, akıllı kontrat desteği sağlayan açık blokzincir sınıfından bir platformdur. [4]

Ethereum platformu tıpkı Bitcoin gibi aracısız işlem yapılmasını sağlamanın yanında akıllı sözleşmeler ile uygulamalar geliştirmektedir.

Bu platform herhangi bir merkezi otoriteye yahut yasal sisteme ihtiyaç duymaksızın, taraflar arasında yapılan işlem ve anlaşmaları güvenilir ve tutarlı bir şekilde yürütebilen, geriye dönük değişimin mümkün olmadığı bilgisayar programlarından oluşmaktadır.

III- NFT (NON-FUNGIBLE TOKEN) KAVRAMI

Varlıkların simgeleştirilerek benzersiz bir şekilde kimliklendirilmesi veya sahipliğinin benzersiz şekilde kanıtlanabilmesine imkân veren, Non-Fungible Token (NFT) adı verilen ve biricik veya eşsiz token'lar olarak tanımlanabilecek olan NFT'ler, Ethereum blokzinciri üzerinde geliştirilmiş olan ERC 721 standına bağlı olarak üretilmektedir. [5]

NFT, dijital bir varlığın benzersiz olduğunu ve bu nedenle birbirinin yerine geçemeyeceğini onaylayan, blokzinciri adı verilen bir dijital defterde depolanan veri birimi olarak tanımlanabilir.

NFT'ler, dijital veya fiziki varlığı olan bir ürün üzerinde kurulan hak sahipliğini blokzincir aracılığıyla kayıt altına alarak ilgili ürünün "biricikliğini" belgelemektedir. NFT'lerin blokzincir teknolojisi üzerinden üretiliyor olması sebebiyle kripto paralar ile karıştırılması olasıdır. Ancak NFT'ler kripto para olarak kullanılamamakta ve kripto paralar gibi bir değişim aracı olarak kullanılamamaktadır.

NFT'lerin en önemli özelliği olan değiştirilemezlik onların değişim aracı olarak kullanılmasını engellemektedir.

Kripto paralar birbirleri yerine ikame edilebilirken, NFT'ler ise birbirlerine benzemeyen ve eşsiz olarak nitelendirilen varlıklardır.

Örneklendirmek gerekirse elimizde olan 5 adet 20 TL'yi 1 adet 100 TL ile değiştirdiğimizde, var olan para değişmesine rağmen sahip olduğumuz değer aynı kalmaktadır.

Ancak NFT'ler söz konusu olduğunda böyle bir ayniyet sağlanamayacaktır. Çünkü bu varlıklar yalnızca kendilerine ait olan benzersiz bir kimliğe sahiptir.

NFT'lerin sahip olduğu bu yapı, onların özellikle dijital sanat eserlerinin üretilmesi ve dolaşımında tercih edilmesini sağlamaktadır. NFT'ler sayesinde dijital olarak meydana getirilen bir eser blokzincir teknolojisi sayesinde güvence altına alınabilmektedir.

Sanat eserlerinin bu yol ile güvence altına alınması oldukça yaygın olsa da NFT'ler sanat eserleri dışında da pek çok kullanım alanı bulmaktadır.

Hayatımıza dâhil olan her gelişme gibi NFT kavramı da hukuki açıdan cevaplanması gereken pek çok soruyu beraberinde getirmektedir. Bu varlıklar üzerinde kurulan mülkiyetin korunması ve bu korunmanın ne şekilde sağlanacağı, varlıkların devri, vergilendirilmesi, uyuşmazlık çıkması halinde çözümün nasıl sağlanacağı cevaplanmayı bekleyen sorulardan bazılarıdır.

3.1. Fikri Mülkiyet Boyutu ve Hakların Devri

NFT olarak dijital ortamda bulunan bir eserin sahibi blokzincir teknolojisi sayesinde şeffaf ve doğru bir şekilde tespit edilebilmektedir.

Ancak tespit edilen husus eserin kim tarafından NFT sistemine kaydının yapıldığı olacaktır.

Öte yandan kesin bir şekilde bir eserin fikri emek sahibinin kim olduğunu tespit etmek mümkün olmayacaktır.

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 1/B maddesinde eser, aynen;

"Madde 1/B – (Ek: 21/2/2001 -4630/2 md.)

Bu Kanunda geçen tanımlardan;

a) Eser: Sahibinin hususiyetini taşıyan ve ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanatlar veya sinema eserleri olarak sayılan her nevi fikir ve sanat mahsullerini," şeklinde tanımlanmıştır.

Sahibinin özelliklerini taşıyor olması ve tek olması nedeniyle NFT'lerin eser vasfına sahip olduğu rahatlıkla söylenebilir. Dolayısıyla NFT olarak üretilmiş yahut sonradan NFT'ye dönüştürülmüş eserler uluslararası mevzuat ve Türk hukuku doğrultusunda hukuki korumaya sahip olacaktır. Eser sahibi, eserinden ekonomik olarak fayda sağlamak, manevi varlığını korumak haklarını kullanabilecektir.

Eser üzerinde kurulan mali haklar ayrı ayrı gösterilmek suretiyle devredilebilmektedir. Öte yandan Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu, manevi hakların devrine imkân tanımamaktadır.

NFT niteliğinde olan bir eserin satın alınmasıyla birlikte; telif hakkı sahipliği açısından bir devir olarak anlaşılmamalıdır. Burada devredilen şey kripto varlık olarak NFT olacaktır.

Taraflarca Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na uygun olarak, söz konusu eserin ayrıca mali haklarının da devredildiği kararlaştırılmamışsa eser sahibi, eser üzerinde telif hakkı sahibi konumunda olmaya devam edecektir.

Uygulamada çoğunlukla bir kripto varlık olan NFT'nin sahipliği devredilmekte, NFT'ye dönüştürülmüş eserin fikri mülkiyet hakları devredilmemektedir.

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na göre bir eserin mali haklarının devri yazılı şekil şartına bağlanmıştır. Kanunun 52. Maddesi aynen;

"IV – Şekil:

Madde 52 – Mali haklara dair sözleşme ve tasarrufların yazılı olması ve konuları olan hakların ayrı ayrı gösterilmesi şarttır." şeklindedir.

Her ne kadar NFT'lerin satışı akıllı sözleşmeler aracılığıyla gerçekleşse de bu sözleşmelerin Kanunda düzenlenen yazılı şekil şartını karşılayıp karşılamayacağı tartışmalıdır.

ÖNEMLİ

3.2. Uyuşmazlıkların Çözümü ve Yetki Sorunu

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu, eser sahibine manevi ve mali açıdan pek çok hak tanımaktadır. Bu hakların ihlal edilmesi halinde, eser sahibi tecavüzün men'i davası, tecavüzün ref'i davası, maddi ve manevi tazminat davası, hak sahipliği veya tecavüze ilişkin tespit davası, haksız kazancın iadesi davası gibi davalar açabilmektedir.

NFT'nin bağlı olduğu blokzincir teknolojisinin özelliği olan merkeziyetsizlik, bu hakların nasıl kullanılacağı konusunda birtakım zorlukları beraberinde getirebilecektir.

Belirli bir merkezin ve yöneticinin olmaması, korumanın kimden ve nasıl talep edileceğini belirsiz kılmaktadır.

NFT sahiplerinin sahip olduğu haklar farklı hukuk sistemlerinde değişiklik gösterecek ve bu anlamda karışıklığa sebep olacak durumlar meydana gelebilecektir.

Öte yandan eser sahibinin yukarıda yer verilen davaları açıp, mahkemenin bu konuda bir karar vermesi halinde, bu kararların icrasının ne şekilde gerçekleştirileceği de başka bir belirsizlik olarak karşımıza çıkacaktır.

Blokzincir sisteminin herhangi bir devletin yahut merkezin kontrolünde olmaması nedeniyle, NFT'lerin cebri icraya konu olmasıyla ilgili yerleşmiş bir uygulama yahut düzen bulunmamaktadır.

3.3. Vergilendirme Sorunu

NFT olarak üretilen yahut sonradan NFT'ye dönüştürülen eserlerin satışından elde edilen gelirlerin vergilendirilmesi konusunda da belirsizlik hâkimdir.

Faaliyet alanı fark etmeksizin gelir elde eden her vatandaş vergilendirmeye tabi tutulmaktadır.

Ancak henüz hakkında herhangi bir Kanuni düzenleme bulunmayan, tanımı yapılmamış varlığın satışından elde edilecek gelirin vergilendirilmesi konusunda yorum yapmak oldukça güç olacaktır.

Verginin yasallığı ilkesi gereğince herhangi bir kanuni düzenleme olmaksızın vergilendirme yapılması açıkça hukuka aykırı olacaktır.

Diğer blokzincir teknolojilerine bağlı olarak var olan varlıklar gibi; NFT'ler de herhangi bir merkezi olmayan dağıtık ve merkeziyetsiz bir yapıya sahip olan varlıklardır.

Bu nitelik, gelecekte bu alanda vergilendirme düzenlemelerinin var olması halinde, hangi vergilendirme yönteminin kullanılacağı sorununu da beraberinde getirmektedir.

IV- SONUÇ

Günümüzde dijital eserlerin kolaylıkla kopyalanabilir ve eser sahiplerinin haklarının kolayca ihlal edilebilir olması sebebiyle, eserin orijinalliğini belgeleyen değiştirilemez varlıklar olan NFT'ler gittikçe yaygınlaşmaktadır.

Kişiler NFT eserlerinin alım satımı ile birbirleriyle hukuki ilişki içerisine girmekte ancak bu hukuki ilişki herhangi bir yasal düzleme oturtulamamaktadır.

NFT'ler de dâhil olmak üzere merkeziyetsiz bir yapıya sahip olan blokzincir teknolojilerine ilişkin herhangi bir düzenlemenin var olmaması hukuki güvenliği tehlikeye sokmakta ve hukuki bir boşluk yaratmaktadır.

Bu boşluğun bir an evvel giderilmesi için aynı zamanda teknik bilgiye sahip hukukçuların, kendine has pek çok nitelik taşıyan bu teknolojilerin ruhuna uygun olan bir yasal çerçeve çizmek için çalışması gerekmektedir.

Detaylı Bilgi için;
Stj. Av. Gülşah Işık
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Uşaklıoğlu, A. Y. (2021). Dijital Hukuk. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

2. Kırık, A. M. (2013) Gelişen Web Teknolojileri ve Sosyal Medya Bağımlılığı

3. Hossein Kakavand, N. K. (2017, Ocak 5). The Blockchain Revolution: An Analysis of Regulation and Technology Related to Distributed Ledger Technologies. SSRN:

4. Dursun, T. (2020, Şubat 05). Blokzincir Teknolojisi. Blokzincir Araştırma Ağı

5. Şenkardeş, 2021 Blokzincir Teknolojisi ve NFT'ler: Müzik Endüstrisi Üzerine Bir İnceleme

İŞ KAZALARINDA KAÇINILMAZLIK İLKESİ

İş kazası, kişinin çalışma hayatında 5510 sayılı Kanunda sayılan hallerden birinde meydana gelen ve sigortalıyı bedenen veya ruhen engelli hale getiren olaylar şeklinde tanımlanmaktadır.

İşverenler iş kazalarını önlemek amacıyla her türlü önlemi almak, araç ve gereçleri noksansız bulundurmak, işin yürümesi için gereken düzenleme ve denetlemeleri yapmak ve işçilerin iş sağlığı güvenliği önlemlerine uyup uymadıklarını denetlemekle yükümlüdürler.

Ancak bazı hallerde işveren ve işçiler tarafından tüm bu önlemlere uyulmasına rağmen yine de kazalar meydana gelmektedir. Bu haller de iş kazası olup, kaçınılmazlık ilkesinin bir sonucudur.

Kaçınılmazlık ilkesi ne yapılırsa yapılırsın, ne önlem alınırsa alınsın iş kazasının yine de meydana gelmesidir.

İş kazasının meydana gelmesinde işverenler, sorumlular ve işçiler kendilerine düşen tüm yükümlülükleri yerine getirseler de meydana gelen kazadan kaçınamamaktadırlar.

Yağmur, fırtına, sel, buzlanma, kalp krizi ve beyin kanaması gibi olaylar kaçınılmaz olay kabul edilir.

Örneğin; korona virüs covid-19 bulaşmaması için tüm önlemlerin alınmasına rağmen virüsün mutasyona uğrayarak maskelerden geçmesi durumunda da kaçınılmazlık ilkesinin gündeme gelip gelmeyeceği günümüzde tartışma konusudur.

Covid-19'a ilişkin her türü önlem alınsa da işçilerin kalabalık toplu taşıma araçları ile iş yerine gelinmeye zorlanılması, bunun sonucunda işçinin covid-19 virüsünü kaparak hastalanması kanaatimizce iş kazası olarak değerlendirilmedir.

Özel hukukta sözleşme ilişkilerinde veya haksız fillerde borçlunun ya da failin sorumluluğunu belirlerken fille (ya da sebeple) sonuç arasında bulunması gereken uygun illiyet bağ kurulamaz, ya da kesilir ise borçlu ya da fail, sonuçtan sorumlu tutulamaz.

Uygun illiyet bağını kesen sebepler başlıca üç tanedir;

- Mücbir sebep,

- Zarar görenin kusuru,

- Üçüncü kişinin kusuru.

Kaçınılmazlık, uygun illiyet bağını kesen sebeplerden en önemli olanı olup mücbir sebebin bir unsurudur.

Doktrinde mücbir sebep; genel bir davranış normunun veya borcun ihlaline mutlak ve kaçınılmaz bir şekilde yol açan öngörülemez, karşı konulamaz ve dışarıdan gelen olağanüstü bir olay olarak tanımlanır. Mücbir sebep çoğunlukla yıldırım düşmesi, kasırga, deprem, sel gibi bir doğa olayı olabileceği gibi bazen savaş, genel grev, askeri darbe gibi beşeri ya da sosyal bir olay ya da kamulaştırma gibi hukuki bir olay da olabilir.

Mücbir sebep teşkil eden olay, umulmayan hale göre daha şiddetli ve mutlak bir kaçınılmazlık arz ederken, umulmayan hal daha sınırlı bir etkiye sahiptir.

Mücbir sebep borçlu veya sorumlunun işletme veya faaliyetine yabancı, dışarıdan gelen bir olay iken, umulmayan hal işletme veya faaliyet içi bir olay da olabilir.

Kaçınılmazlık durumunda ne işçinin ne işverenin kusuru vardır. Ancak Yargıtay yerleşik içtihat haline getirdiği son kararlarında zararın paylaştırılması gerektiğine hükmetmiştir.

Yargıtay, kaçınılmazlığın yükünü taraflardan sadece birine yüklemenin adalet duygusunu zedeleyeceğini, her iki taraf bakımından önlenemez olduğundan sonuçlarına her iki tarafın katlanması gerektiği görüşündedir.

Bu kapsamda işverenin sanki %60 işçinin ise sanki %40 kusuru varmış gibi değerlendirme yapılmaktadır. [1]

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 21'inci Maddesinde;

> *"İş kazası ve meslek hastalığı, işverenin kastı veya sigortalıların sağlığını koruma ve iş güvenliği mevzuatına aykırı bir hareketi sonucu meydana gelmişse, Kurumca sigortalıya veya hak sahiplerine bu Kanun gereğince yapılan veya ileride yapılması gereken ödemeler ile bağlanan gelirin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değeri toplamı, sigortalı veya hak sahiplerinin işverenden isteyebilecekleri tutarlarla sınırlı olmak üzere, Kurumca işverene ödettirilir. İşverenin sorumluluğunun tespitinde kaçınılmazlık ilkesi dikkate alınır."*

hükmü yer almaktadır.

Dolayısıyla, sigortalının (işçinin) iş kazasına maruz kalması veya meslek hastalığına yakalanması halinde, işverenin sorumlu olup olmadığının tespitinde kaçınılmazlık ilkesi dikkate alınır.

Kaçınılmazlık ilkesi Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 45 inci maddesinde;

> *"Kaçınılmazlık, olayın meydana geldiği tarihte geçerli bilimsel ve teknik kurallar gereğince alınacak tüm önlemlere rağmen, iş kazası veya meslek hastalığının meydana gelmesi durumudur. İşveren alınması gerekli herhangi bir önlemi almamış ise olayın kaçınılmazlığından söz edilemez."*

şeklinde açıklanmıştır.

Yönetmeliğin söz konusu hükmü gereğince de iş kazası veya meslek hastalığının meydana gelmesinde, işveren tarafından alınması gerektiği halde alınmamış herhangi bir tedbir tespit edilirse, işveren olayın kaçınılmaz olduğunu ileri süremeyecektir.

Bu halde kaçınılmazlık ilkesinin alınması gereken tüm önlemlerin alınmadığı hallerde ileri sürülebileceğinden bahsedilmesi mümkün olmayacaktır. [2]

Özetle kaçınılmazlık ilkesinden bahsedilebilmesi için tarafların sorumluluğuna düşen her görevi yerine getirmesi ve iş kazasının meydana gelmesinde taraflardan kaynaklanan ihmalin bulunmaması gerekmektedir.

Bu hallerde beyin kanaması, kalp krizi gibi sağlık sorunları neticesinde yaralanma veya ölüm ile sonuçlanan iş kazalarında kaçınılmazlık ilkesi nazara alınarak her iki tarafın da kusuru varmış gibi değerlendirme yapılmalıdır.

Uyuşmazlık, sigortalının malûliyetine neden olan iş kazasının meydana gelmesinde kötü tesadüf veya kaçınılmazlığın etkisinin bulunup bulunmadığı noktasında toplanmaktadır.

Kurum, iş kazalarıyla meslek hastalıkları halinde sigortalılara ve bunların ölümü halinde hak sahibi kimselerine sağlamakla ödevli olduğu sosyal sigorta yardımlarını, gene Sosyal Sigortalar Kanunu'na dayanarak ödettirme hakkına sahiptir.

Bu ödettirme hakkı Kanunun 10 ve 26. maddelerinden kaynaklanmaktadır. Gerçekten, Kurum "işe giriş bildirgesi" verilmeksizin çalıştırılan sigortalıya yapmış olduğu yardımları 10.maddeye dayanarak işverene ödettirebilmekte; 26.maddeden yararlanarak da "işe giriş bildirgesinin" verilmiş olup olmadığına bakılmaksızın, belirli sorumluluk hallerinin ve kusur durumunun gerçekleşmesi takdirinde zarara neden olanlara başvurabilmektedir. [3]

Keza Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'na göre iş kazasının meydana gelmesinde kaçınılmazlık faktörünün rol oynadığından bahsetmek ve işverenin rücu ile sorumlu olduğu miktarın belirlenmesinde kaçınılmazlığı dikkate almak mümkün değildir.

Yapılması gereken, mevzuat uyarınca hangi önlemlerin alınması gerektiği, bu önlemlerin işverence alınıp alınmadığı ve alınmış önlemlere sigortalının uyup uymadığı yönlerinin yargısal denetime elverir biçimde irdelendiği rapor alınarak sonucuna göre hüküm kurmaktır.

Genel Kurula göre, işverenin İSG mevzuatına aykırı hareketi tespit edilmiş ise kaçınılmazlıktan söz edilemez.

Kaldı ki, işyerinde gereken önlemler alındığında bile kaçınılamayan bir etkenin (kaçınılmazlığın), önlemler alınmadığında bu etkiyi sağlayamayacağını kabul edebilmek mümkün değildir.

Dikkat edilmesi ve üzerinde durulması gereken husus, kaçınılmazlığın kavramsal olarak olaya etki edip edemeyeceğinden çok, ortaya çıkan zarar hangi oranda katkı sağladığıdır.

Dolayısıyla işyerinde İSG önlemleri alınmış olsun olmasın, kaçınılmazlık bundan bağımsız olarak değerlendirilmeli ve olaydaki somut etkisi uzmanlarca tespit edilmeli ve hükme esas alınabilecek nitelikte bilirkişi raporu bulunmalıdır.

Detaylı Bilgi için;
Av. Ş. Gizem Keskin
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Çenberci, Mustafa, Sosyal Sigortalar Kanunu Şerhi, s.290

2. Alper Yusuf, Sosyal Sigortalar 2003, 4. Baskı, s.250

3. Tuncay, Can, Kurumun İşverene Rücuu-Olayda Kaçınılmazlık Durumu, MESS Sicil Dergisi, Aralık 2006, s.185-187

DİKKAT EDİLMESİ VE ÜZERİNDE DURULMASI GEREKEN HUSUS, KAÇINILMAZLIĞIN KAVRAMSAL OLARAK OLAYA ETKİ EDİP EDEMEYECEĞİNDEN ÇOK, ORTAYA ÇIKAN ZARARA HANGİ ORANDA KATKI SAĞLADIĞIDIR.

PERSONELE AİT OTOMOBİLİN ŞİRKET TARAFINDAN KİRALANMASININ VERGİ HUKUKU ANLAMINDA SONUÇLARI

Günümüzdeki ciddi ekonomik sıkıntılar sebebiyle her gerçek ve tüzel kişi masraflarını azaltabilme amacıyla yeni ve kullanışlı yöntemler tercih etmektedir.

Bu makalede de şirketlerin masraflarını azaltabilmek amaçlı kendi personellerinin araçlarını kiralama yönteminin vergi hukuku açısından doğacak sonuçlarını inceleyeceğiz. Keyifli okumalar dilerim.

Alışılmış uygulama, şirketin filo hizmeti veren başka bir firmadan araç kiralaması veya kendi aktifinde bulunan aracı personelinin kullanımına sunulması olmakla birlikte özellikle ekonomik kriz dönemlerinde tercih edilen uygulamalardan bir tanesi de, personele ait aracın şirket tarafından kiralanarak maliyetin azaltılması ve ödeme esnekliğinin yaratılmasıdır.

Böyle bir uygulama hukuka uygun olmakla birlikte birkaç hususa dikkat edilmesi şirketler açısından önem arz etmektedir.

1- PERSONELE AİT ARACIN KİRALANMASINDAN DOĞAN KİRA BEDELİNİN GİDER OLARAK YAZILABİLMESİ

193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun İndirilecek Giderler başlıklı 40. Maddesinde safi kazancın tespitinde indirilmesi kabul edilen giderler hüküm altına alınmıştır.

İlgili maddenin 5. fıkrasında;

> *"Kiralama yoluyla edinilen veya işletmeye dahil olan ve işte kullanılan taşıtların giderleri (...), (Şu kadar ki faaliyetleri kısmen veya tamamen binek otomobillerinin kiralanması veya çeşitli şekillerde işletilmesi olanların bu amaçla kullandıkları hariç olmak üzere, binek otomobillere ilişkin giderlerin en fazla %70'i indirilebilir.)"*

ifadeleriyle bu durum hüküm altına alınmışken

Gelir İdaresi tarafından konu ile ilgili verilen bir özelgede aşağıdaki belirlemeler yapılmıştır (1):

> *"Bir masrafın genel gider adı altında masraf yazılabilmesi için, masrafla iş arasında açık, güçlü bir illiyet bağının mevcut olması masrafın işin önemi ölçüsünde yapılmış bulunması gerekeceğinden personelinize ait araçların şirket faaliyetinde kullanılması halinde bu araçlara ilişkin giderler karşılığında yapılan ödemelerin safi kazancınızın tespitinde gider olarak gösterilebilmesi için söz konusu araçların işletme tarafından kiralama yoluyla edinilmesi veya işletmenin aktifinde kayıtlı olması ve işte kullanılması gerekmektedir."*

ifadeleriyle de söz konusu kullanım sonucu yapılan masrafların gider olarak gösterilebilmesi için aracın kiralama yoluyla elde edinilmesi veyahut işletmenin aktifinde kayıtlı olması gereklilikleri vurgulanmıştır.

Sonuç olarak işletmenin aktifine dâhil olmayan, personele ait, iş için kullanılan bir araç için yapılan (akaryakıt gideri, aracın yıpranmasına karşılık yapılan ödemeler vb.) giderlerin safi kazancınızın tespitinde gider olarak kaydedilmesi mümkün değildir.

Ancak diğer taraftan personel ile şirket arasında bir kira sözleşmesi olması durumunda sözleşmede yer alan kira bedeli ve yine sözleşmede yer alması durumunda benzin, kasko, trafik sigortası, bakım, yıkama vb. gibi yan giderlerin masrafları şirket tarafından gider olarak gösterilebilecektir.

2- GELİR VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRME

Gelir Vergisi Kanunu'nun 70. Maddesi incelendiğinde görülecektir ki;

> *"mal ve hakların kiracıları tarafından kiraya verilerek gelir elde edilmesi durumunda edinilen gelir gayrimenkul sermaye iradıdır"*

ifadeleriyle mal ve hakların kiraya verilmesi sonucu elde edilen gelir gayrimenkul sermaye iradı şeklinde tanımlanmıştır.

Buna göre Gelir Vergisi Kanunu'nun 70 inci Maddesi uyarınca gerçek bir kişinin sahibi olduğu aracı, çalıştığı şirkete ya da Gelir Vergisi Kanunu'nun 94'üncü Maddesinde sayılan başka bir kuruma kiralaması durumunda elde edeceği kazancın türü gayrimenkul sermaye iradı olacaktır.

GVK m. 70'in ilk satırında

> *"Aşağıda yazılı mal ve hakların sahipleri, mutasarrıfları, zilyedleri, irtifak ve intifa hakkı sahipleri veya kiracıları tarafından kiraya verilmesinden elde edilen iratlar gayrimenkul sermaye iradıdır:"*

ifadesi kullanılmış 8. bendinde ise

> *"Motorlu nakli ve cer vasıtaları, her türlü motorlu araç, makine ve tesisat ile bunların eklentileri"*

denilerek aracın kiralaya verilmesinden elde edilen kazancın gayrimenkul sermaye iradı olduğu belirtilmiştir.

Burada ise dikkat edilmesi gereken ilk durum ortaya çıkmaktadır.

Buna göre; limited ya da anonim şirketin, personelinden veya başka bir gerçek kişiden otomobilini kiralaması durumunda bahse konu kişi gayrimenkul sermaye iradı elde edilecek ve şirket gerçek kişiye yaptığı ödemelerden %20 tevkifat/stopaj yapacaktır.

Aracını şirkete kiralayan personele yapılan ödemelerin brüt rakamları ile araca ilişkin sözleşmede de geçen yan masraflar (benzin, kasko, trafik sigortası, bakım, yıkama, vb.) firma tarafından gider olarak gösterilebilecektir.

Ancak burada en önemli nokta, yapılan masrafla iş arasında açık, güçlü bir illiyet bağının mevcut olması ve masrafın işin gereği ile orantılı bulunmasıdır.

3- KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRME

Çalışan personelden yapılan araç kiralama işlemleri, KDV Kanunu'nun 1/3-f Maddesine göre KDV'nin konusuna girmektedir.

Genel kural olarak gerçek kişilerin bu kiralama nedeniyle kira bedelleri üzerinden KDV hesaplayarak beyan etmeleri gerekmektedir.

Ancak, Maliye Bakanlığı, yayınladığı KDV Genel Tebliği ile sadece bu tür kiralama işlemleri nedeniyle kiralamaya ait KDV'nin kiracı tarafından (2) No.lu KDV beyannamesi ile sorumlu sıfatıyla beyan edilmesini, kiraya verenin ise bu kiralama nedeniyle KDV mükellefiyeti tesis ettirmesine gerek olmadığını belirlemiştir.

Şirket personeline ait aracı kiralayan şirketin (2) no.lu KDV beyannamesi ile sorumlu sıfatıyla beyan ettiği KDV'yi (1) no.lu KDV beyannamesinde indirime konusu yapabilecektir.

Yukarıda açıklanan hükümler doğrultusunda personel tarafından aracın kiralanması işlemi katma değer vergisine tabi olacaktır. Gelir Vergisi Kanunu'nun 17/4-d Maddesinde sayılan hüküm uyarınca da istisna söz konusu olmayacaktır.

KDV oranı kira bedelinin %18'i olacaktır.

4- DAMGA VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRME

Damga Vergisi Kanunu Madde 1/1'de, bu kanuna ekli 1 numaralı tabloda yazılı kâğıtların damga vergisine tabi olduğu belirtilmiştir.

Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise kâğıt teriminden

> "yazılıp imzalamak veya imza yerine geçen bir işaret konmak suretiyle düzenlenen ve herhangi bir hususu ispat veya belli etmek için ibraz edilebilecek olan belgeler ile elektronik imza kullanılmak suretiyle manyetik ortamda ve elektronik veri şeklinde oluşturulan belgelerin''

anlaşılması gerektiği belirtilmiştir.

Söz konusu tablonun I-A/2 maddesinde kira sözleşmelerinin binde 1,89 oranında damga vergisine tabi olduğu belirtilmiştir.

Buna göre şirket personelinden araç kiralanması durumunda kira bedelinin binde 1.89'u oranında damga vergisi hesaplanması gerekecektir.

SONUÇ

Günümüzde gerçekleşmekte olan ciddi ekonomik kriz sebebiyle maliyetlerin artmış olması şirketlere ekstra bir yük getirmiştir.

Bu sebeple ülkemizde faaliyet gösteren şirketlerin büyük bölümü masraflarında azaltma yapabilme amaçlı olarak araç filoları kiralamak yerine personellerinin şahsi araçlarını kiralayarak personellerine kira bedeli ödemeyi tercih etmektedirler.

Yukarıda da detaylı olarak açıklandığı üzere bu yöntemin hukuken bir sakıncası olmamakla birlikte her ne kadar maliyet olarak avantajları olmaklar birlikte vergisel olarak da getirdiği bir takım yükümlülükler bulunmaktadır.

Ayrıca burada dikkat edilmesi gereken önemli bir husus var ki o da şudur; şirketlerin, personelleriyle aracın iş sebebiyle kullanımına ilişkin kira sözleşmesi yaparken kira bedelinin emsallerine uygun olarak belirlenmesi gerekmektedir.

Emsal kira bedellerinin çok altında kira bedeli belirlenmesi veyahut herhangi bir kira bedeli belirlenmemesi durumunda vergilendirmede emsal kira bedeli tespit edilerek onun üzerinden bir vergisel oranlama yapılacaktır.

Son olarak belirtmek gerekir ki; kiralayan çalışan açısından kiralama sonucunda kazanılan kira bedeli gayrimenkul sermaye iradı olarak nitelendirileceği için.2022 yılı için aylık 9500 TL kira bedelinin altındaki bedeller için bir gelir vergisi beyannamesi verilmesi gerekmemekte iken kira gelirinin bu tutarı geçmesi halinde ise 9500 TL'lik kısım gelir vergisinden istisna olacak ve gelir vergisi beyannamesi verilmesi gerekecektir.

Detaylı Bilgi için;
Stj. Av. Alperen Çelik
info@ozgunlaw.com

KONUT VE İŞYERİ İHTİYACI NEDENİYLE TAHLİYE DAVALARINDA KEŞİF ZORUNLULUĞU

Konut ve İşyeri:

Hukuk kapsamında, bir yerin geçici de olsa oturmak amacıyla kullanıldığı her yer konut olarak tanımlanmaktadır. İşveren tarafından mal veya hizmet üretmek amacıyla maddi olan ve olmayan unsurlar ile işçinin birlikte örgütlendiği birime de işyeri denir.

Konut ve Çatılı İşyeri Kiralarında Sözleşmenin Sona Ermesi:

1) Bildirim Yoluyla;

Borçlar Kanunu uyarınca; Konut ve çatılı işyeri kiralarında kiracı, belirli süreli sözleşmelerin süresinin bitiminden en az on beş gün önce bildirimde bulunmadıkça, sözleşme aynı koşullarla bir yıl için uzatılmış sayılır.

Kiraya veren, sözleşme süresinin bitimine dayanarak sözleşmeyi sona erdiremez. Ancak, on yıllık uzama süresi sonunda kiraya veren, bu süreyi izleyen her uzama yılının bitiminden en az üç ay önce bildirimde bulunmak koşuluyla, herhangi bir sebep göstermeksizin sözleşmeye son verebilir.

Belirsiz süreli kira sözleşmelerinde, kiracı her zaman, kiraya veren ise kiranın başlangıcından on yıl geçtikten sonra, genel hükümlere göre fesih bildirimiyle sözleşmeyi sona erdirebilir.

Genel hükümlere göre fesih hakkının kullanılabileceği durumlarda, kiraya veren veya kiracı sözleşmeyi sona erdirebilir. Konut ve çatılı işyerleri kiralarında fesih bildiriminin geçerliliği, yazılı şekilde yapılmasına bağlıdır.

2) Dava Yoluyla;

Borçlar Kanunu m. 351 uyarınca;
Kiralananı sonradan edinen kişi, onu kendisi, eşi, altsoyu, üstsoyu veya kanun gereği bakmakla yükümlü olduğu diğer kişiler için konut veya işyeri gereksinimi sebebiyle kullanma zorunluluğu varsa, edinme tarihinden başlayarak bir ay içinde durumu kiracıya yazılı olarak bildirmek koşuluyla, kira sözleşmesini altı ay sonra açacağı bir davayla sona erdirebilir.

Kiralananı sonradan edinen kişi, dilerse gereksinim sebebiyle sözleşmeyi sona erdirme hakkını, sözleşme süresinin bitiminden başlayarak bir ay içinde açacağı dava yoluyla da kullanabilir.

Hukuk, ihtiyaç nedeniyle konut veya işyerinin tahliyesinin talep edilebilmesi için ihtiyacın gerçek ve samimi olmasını aramaktadır. Yargıtay'ın ilgili uyuşmazlık konularında, ihtiyacın samimi ve zorunlu olmaması halinde tahliyenin talep edilemeyeceği yönünde kararları mevcuttur.

İhtiyacın varlığı, zorunluluğu ve samimiyetinin ispatı, kiralayana aittir. Kiralayan bu iddiasını her türlü delille ispat edebilir. Uygulamada ihtiyacın samimi ve zorunlu olup olmadığı, her somut olayın özelliklerine göre belirlenmektedir.

İhtiyaç nedeniyle tahliye davalarında, ihtiyacın samimi ve zorunlu olup olmadığının değerlendirilmesi, konut ve çatılı işyerlerinde farklılık gösterebilmektedir. Bu konudaki uyuşmazlıklarda Yargıtay, işyerlerinde ihtiyaca dayanarak tahliyenin talep edildiği davalarda, ihtiyacın samimi ve zorunlu olup olmadığının anlaşılabilmesi için uygulamada, keşif zorunluluğu getirmiştir.

İşyerlerindeki ihtiyacın varlığının, samimi ve zorunlu olup olmadığının, yapılacak olan keşif sonucunda belli olacağını ve keşif yapılmadan hüküm verilmesi halinde, yapılan yargılamanın eksik yargılama olacağını çeşitli kararlarında hükme bağlamıştır.

Yargıtay'ın bu yöndeki kararları şu şekildedir:

Yargıtay 6. Hukuk Dairesi 24.03.2005 Tarihli 2005/752 E. – 2005/2693 K. Sayılı Karar

"Dava, işyeri ihtiyacı nedeniyle kiralananın tahliyesine ilişkindir. Mahkemece davanın reddine karar verilmiş, hükmü davacı vekili temyiz etmiştir.

Davacı vekili, müvekkilinin oğlunun halen kirada tekstil makineleri ticareti ve tamiri işini yaptığını, kiralayan tarafından işyerinden tahliyesinin talep edildiğini, davacının kiracı olduğu yer ile bitişikteki boş dükkanın birleştirilerek aynı işinin oğlunun burada yapmaya devam edeceğini bildirerek davalının tahliyesini istemiş, davalı vekili ise ihtiyacın samimi olmadığı iddiası ile davanın reddini savunmuştur. 6570 sayılı Yasanın 7/c maddesine göre işyerine ihtiyacına dayalı olarak açılan tahliye davalarında ihtiyaçlının kirada olması halinde ihtiyacın varlığının kabulü için ihtiyaçlının ya tahliye tehdidi altında bulunması veya kiralananın yapılacak iş için daha üstün nitelikte olması, en azından halen iş yapılan yerle eşdeğer nitelikte bulunması gerekir.

Eşdeğerlik durumu varsa mülkiyet hakkına üstünlük tanınmalıdır. Bu iki halden birisinin varlığı ihtiyacın kabulü için yeterlidir. Her iki halin birlikte olması gerekmez. Tahliye tehdidinin varlığı davacı tarafından ileri sürülmemiş ise mahkemece kendiliğinden nazara alınamaz. Oysa kiralananın halen iş yapılan yerden üstün olduğu ileri sürülmemiş olsa bile ihtiyaç iddiasının içinde bu husus da mevcut olduğundan <u>mahkemece uzman bilirkişi aracılığıyla keşif yapılarak kıyaslama suretiyle bu hususun belirlenmesi gerekir.</u>

Olayımıza gelince; davacı vekilinin davasını tahliye tehdidine dayandırdığı, yargılama sırasında ihtiyaçlının 8.4.2004 tarihli karar ile kiracı bulunduğu yeri tahliye etmesine karar verildiği ve Çankaya'da 3.3.2004 tarihinden itibaren başka bir yerde kiracı olarak faaliyete geçtiği anlaşılmıştır.

Davacı tanıkları ihtiyacı doğrulamışlardır. Tahliye tehdidi her ne kadar başlı başına bir tahliye sebebi ise de ihtiyaçlı yargılama sırasında başka bir yere kiracı olarak taşındığından ve kiralananın bitişiğinde boş yer olduğundan ihtiyaçlının halen kirada bulunduğu yer ile boş olan davacıya ait yer ve kiralananda mukayeseli keşif yapılarak boş yerin tek başına ihtiyaç için yeterli olup olmadığının, yetersiz ise iki dükkanın birleştirilmesinin mümkün bulunup bulunmadığının ve kirada faaliyette bulunan yer ile kiralananın nitelik ve nicelikleri bakımından mukayesenin yapılarak sonucuna göre bir karar vermek gerekirken, eksik inceleme ile ve en son 2001 yılında açılan ve reddedilen tahliye davaları esas alınarak davanın reddine karar verilmesi hatalı olduğundan hükmün bozulması gerekmiştir."

Yukarıdaki kararda da görüldüğü üzere, işyeri ihtiyacına dayalı tahliye davalarında keşif zorunluluğu uygulamada yer almaktadır.

İlgili kararda, ihtiyacın değerlendirilmesi için uzman bilirkişi aracılığıyla bir keşif yapılması gerektiği ve aksi halde yapılan yargılamanın eksik bir yargılama olduğu açıkça düzenlenmiştir.

Konut gereksinimi nedeniyle tahliye davalarında ise böyle bir zorunluluk düzenlenmemiştir. Kiralayanın ihtiyacının samimi ve zorunlu olduğunu ispatlaması yeterlidir.

Bu konuda da Yargıtay'ın çeşitli kararları mevcuttur. Şöyle ki;

Yargıtay 6. Hukuk Dairesi 18.03.2018 Tarihli 2008/452 E. – 2008/3253 K. Sayılı Karar

"Uyuşmazlık konut ihtiyacı nedeniyle tahliye istemine ilişkin olup mahkemece istemin reddi üzerine hüküm davacı vekilince temyiz edilmiştir.

İhtiyaç iddiasına dayalı davalarda tahliyeye karar verilebilmesi için ihtiyacın gerçek, samimi ve zorunlu olduğunun kanıtlanması gerekir.

Devamlılık arzetmeyen geçici ihtiyaç tahliye nedeni yapılamayacağı gibi henüz doğmamış veya gerçekleşmesi uzun bir süreye bağlı olan ihtiyaç da tahliye sebebi olarak kabul edilemez.

Davanın açıldığı tarihte ihtiyaç sebebinin varlığı yeterli olmayıp, bu ihtiyacın yargılama sırasında da devam etmesi gerekir.

Olayımıza gelince; davacı halen kirada oturduğunu dava konusu taşınmaza ihtiyacı olduğunu beyanla davalının taşınmazdan tahliyesini istemiş, davalı ise davacının halen kirada olduğuna karşı çıkmayarak dava konusu taşınmazın bodrum katta küçük bir daire olup davacının ihtiyacını karşılamayacağı, davacının taşınmazı yatırım amaçlı satın aldığını ihtiyaç iddiasının samimi olmadığını savunarak istemin reddini talep etmiştir.

Mahkemece hem dava konusu taşınmazda hem de davacının halen kirada ikamet ettiği taşınmazda kıyaslamalı keşif yapılarak dava konusu taşınmazın davalının oturduğu taşınmaza oranla küçük olduğundan ve ihtiyacın samimi olmadığından bahisle istemin reddine karar verilmiştir.

Yukarıda belirtildiği gibi davacının halen kirada olduğu hem tarafların hemde mahkemenin kabulündedir. İhtiyaçlının kirada olması ihtiyacın varlığı için yeterli olup dava konusu taşınmazın küçük olması ihtiyacın samimi olmadığını göstermez.

Bu nedenle mahkemece davanın kabulüne karar vermek gerekirken yazılı şekilde reddi doğru olmadığından hükmün bu nedenle bozulması gerekmiştir."

Yukarıda düzenlenmiş olan karardan da anlaşılacağı üzere, konut ihtiyacı nedeniyle tahliye davalarında, ihtiyacın samimi olduğunun ispatlanması yeterli olmaktadır.

Örneğin kiralayanın kirada bulunması, ihtiyacın samimi olduğunun göstergesi olarak kabul edilmekte, ayrıca keşif zorunluluğu uygulamada yer almamaktadır.

Kiracı olduğunu ve ihtiyacının samimi olduğunu ispatlayan ihtiyaç sahibi kiralayan, bu hususu ispatladığı anda tahliye talep edebilmekte, bunun sonucunda yapılan yargılamada da herhangi bir eksiklik bulunmamaktadır.

Sonuç olarak;

Yargıtay'ın ilgili kararlarından da anlaşılacağı üzere, konut ve işyeri ihtiyacı nedeniyle tahliye davalarında ihtiyacın her türlü samimi ve zorunlu olması aranmaktadır.

Uygulamada işyerlerindeki ihtiyacın samimiyeti, konuttan çok daha katı kurallara bağlı olarak tespit edilmektedir. İşyerlerinde ihtiyacın samimi ve zorunlu olup olmadığının keşifle tespit edilmesi gerektiği, aksi halde yapılan yargılamanın eksik bir yargılama olarak nitelendirildiği açıkça düzenlenmiştir.

Konutta ise böyle bir zorunluluk bulunmamakta, ihtiyacın ispatlanması tahliye talebi için yeterli görülmektedir.

Detaylı Bilgi için;
Stj. Av. Mehmet Çağrı Telligözoğlu
info@ozgunlaw.com

Kararlar:

- Yargıtay 6. Hukuk Dairesi 24.03.2005 Tarihli 2005/752 E. – 2005/2693 K. Sayılı Karar

- Yargıtay 6. Hukuk Dairesi 18.03.2018 Tarihli 2008/452 E. – 2008/3253 K. Sayılı Karar

AYM 2018/34548 BAŞVURU NO - 28.12.2021 TARİHLİ KARARI İLE ÇALIŞANIN İŞVERENE HAKARET İÇEREN WHATSAPP KONUŞMALARININ OKUNMASINI VE İŞ AKDİ FESHİNE GEREKÇE OLMASINI ANAYASA'YA AYKIRI BULDU!

Anayasa Mahkemesi 2018/34548 Başvuru numaralı, 28.12.2021 Tarihli ve özel bir şirkette çalışan başvurucunun, işveren ait bilgisayarda kullandığı whatsapp uygulamasında mesajlarının amiri tarafından incelenmesi ve bu yazışmalar gerekçe gösterilerek iş akdinin feshedilmesi ile ilgili kararında, işveren tarafından işçilerin özellikle işverene ait araçları üzerinden yapılan iletişiminin denetlemesi ve bu denetim sonucunda elde edilen verilerin iş akdinin feshinde kullanılması ile ilgili son kararlarında olduğu gibi yine işçi lehine hüküm tesis etmiştir. *(Karar için bkz: https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2018/34548)*

Karara konu olayda, başvurucunun kurum bilgisayarındaki WhatsApp isimli mesajlaşma programı aracılığıyla sistem üzerinden arkadaşları ile birlikte şirket ve kurum yöneticilerine karşı hakarette bulunduğu ve bu durumun amiri tarafında bilgisayarın incelemesi ile tespit edilmiş ve başvurucunun iş akdi haklı nedenle feshedilmiştir.

Başvurucunun açtığı işe iade davasının reddi kararının kesinleşmesi akabinde, iş akdinin haksız olarak feshedildiğini, WhatsApp mesajlaşma programının 3. kişilerin erişimine kapalı olduğunu, bu nedenle bu mesaj içeriklerinin hukuka aykırı delil niteliğinde bulunduğunu, çalışanların kendi aralarında iletişim grubu kurmalarının ve burada iletişim hâlinde olmalarının hukuka aykırı olmadığı iddiaları ile işbu bireysel başvuru gerçekleştirilmiştir.

AYM'NİN DEĞERLENDİRMESİ

AYM tarafından başvurucunun hukuki nitelendirmesi ile bağlı olunmaksızın, somut olayda başvurucunun iş arkadaşları ile WhatsApp adlı program üzerinden gerçekleştirdiği yazışmalarının incelendiği ve içeriklerine ulaşıldığı gözetildiğinde başvurunun özel hayata saygı hakkı ile haberleşme hürriyeti yönünden incelenmesi gerektiğine karar verilmiştir.

Bu kapsamda iletişim araçlarının işveren tarafından denetlenmesinde kapsamındaki uyuşmazlıklarda dikkate alınması gereken kriterleri aşağıdaki şekilde tespit etmiştir.

"buna göre somut olayın koşullarına göre iş sözleşmelerinde kısıtlayıcı ve zorlayıcı düzenlemelerin ne şekilde belirlendiği, tarafların bu düzenlemeler hakkında bilgilendirilip bilgilendirilmediği, çalışanların temel haklarına yönelik müdahalede bulunulmasına neden olan meşru amacın müdahale ile ölçülü olup olmadığı, sözleşmenin feshinin çalışanların eylem ya da eylemsizlikleri karşısında makul ve orantılı bir işlem olup olmadığı hususlarının uyuşmazlığın çözümünde gözetilmesi gerektiğini tespit etmiştir (Ömür Kara ve Onursal Özbek, § 50; E.Ü., § 67)."

Kararda ayrıca, işlerin etkin bir şekilde yürütülmesi ile bilgi akışının kontrolünü sağlamak, işçinin eylemlerine bağlı cezai ve hukuki sorumluluğa karşı korunmak, verimliliği ölçmek veya güvenlik endişeleri gibi haklı ve meşru görülebilecek nedenlerle işverenin yönetim yetkisi kapsamında kural olarak işçinin kullanımına sunduğu iletişim araçlarını denetleyebileceği ve kullanıma ilişkin sınırlamalar öngörebileceği belirtilmiştir.

Ancak **işverenin yönetim yetkisinin, işyerinde işin yürütülmesi, işyerinin düzeninin ve güvenliğinin sağlanmasıyla sınırlı olduğuna dikkat çekilmiş ve işyerinde kullanıma sunulan iletişim araçlarının işverene ait olduğu gözetilerek, sırf bu nedenle işverenin iletişim araçları üzerinde sınırsız ve mutlak bir gözetleme ve denetleme yetkisinin olduğunun kabul edilemeyeceği belirtilmiştir.**

Kararda, işçinin iletişiminin denetlenmesi bakımından bir emsal karar niteliğinde olan "E.U" ***(işçinin kurumsal e-posta hesabından özel yazışmalar yapması nedeniyle iş akdinin feshedildiği somut olay ile ilgili 2016/13010 Başvuru No'lu - 17.09.2020 Tarihli AYM Kararı)*** kararında bahsedilen temel ilkelere aşağıdaki şekilde aynen yer verilmiştir:

"i. ***İşverenin çalışanın kullanımına sunduğu iletişim araçlarının ve iletişim içeriklerinin incelenmesinin haklı olduğunu gösteren meşru gerekçeleri olup olmadığı denetlenmelidir.***

Bu durumda işverenin gerekçelerinin ifa edilen işin ve işyerinin özellikleri de gözetilerek meşru olup olmadığı irdelenmelidir.

Bu denetlemede iletişim akışı ile iletişim içeriklerinin incelenmesi arasında ayrım yapılarak içeriklerin incelenmesi yönünden daha ciddi gerekçeler aranmalıdır.

ii. ***Demokratik bir toplumda iletişimin denetlenmesi ve kişisel verilerin işlenmesi süreci şeffaf bir şekilde gerçekleştirilmeli ve bunun bir gereği olarak da süreçle ilgili olarak çalışanlar işveren tarafından önceden bilgilendirilmelidir.***

Uluslararası hukuk ve karşılaştırmalı hukuk dikkate alındığında bu bilgilendirmenin -somut olayın özelliklerine uygun düştüğü ölçüde- en azından iletişimin denetlenmesi ile kişisel verilerin işlenmesinin hukuki dayanağı ve amaçları, denetlemenin ve veri işlemenin kapsamı, verilerin saklanacağı süre, veri sahibinin hakları, denetlemenin ve işlemenin sonuçları ile verilerin muhtemel yararlanıcıları hususlarını kapsaması gerekir.

Ayrıca bildirimde iletişim araçlarının kullanımına ilişkin olarak işveren tarafından öngörülen sınırlamalara da yer verilmelidir.

Bilgilendirmenin mutlaka belli şekilde yapılması şart olmayıp şeffaflığı sağlamak bakımından bireylere, kişisel verilerin işlenmesine ve iletişimin denetlenmesine ilişkin süreçten yukarıda belirtilen kapsamda haberdar olma imkânı sağlayan uygun bir yöntem tercih edilebilir.

iii. ***Çalışanın temel hak ve hürriyetlerine işveren tarafından yapılan müdahale, ulaşılmak istenen amaç ile ilgili ve bu amacı gerçekleştirmeye elverişli olmalıdır.***

Ayrıca inceleme faaliyetiyle elde edilen verilerin işveren tarafından hedeflenen amaç doğrultusunda kullanılması gerekir.

iv. ***İşveren tarafından yapılan müdahalenin gerekli kabul edilebilmesi için aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılması mümkün olmamalı, müdahale ulaşılmak istenen amaç bakımından zorunlu olmalıdır.***

Çalışanın iletişiminin içeriğine girilmesi yerine daha az müdahale içeren yöntem ve tedbirlerin uygulanmasının mümkün olup olmadığı denetlenmelidir.

Bu kapsamda işverenin ulaşmak istediği amaca çalışanın iletişimi incelenmeden de erişilme imkânı olup olmadığı her bir vakıanın somut özellikleri ışığında değerlendirilmelidir.

v. ***Müdahalenin orantılı kabul edilebilmesi için ise iletişimin denetlenmesi ile işlenecek veya herhangi bir şekilde yararlanılacak veriler ulaşılmak istenen amaçla sınırlı olmalı, bu amacı aşacak şekilde sınırlama ya da müdahaleye izin verilmemelidir.***

vi. ***Ayrıca iletişimin incelenmesinin muhatabı olan çalışan üzerindeki etkisi ve çalışan bakımından sonuçları gözönünde tutularak tarafların çatışan menfaat ve haklarının adil bir biçimde dengelenip dengelenmediğine bakılması gerekmektedir.***

Taraflardan birine şahsi olarak aşırı bir külfet yüklendiğinin tespiti hâlinde devletin pozitif yükümlülüklerini yerine getirmediği sonucuna varılabilir."

Bu ilkelerin uygulaması sırasında ise, işyerinde kullanıma tahsis edilen bilgisayar üzerinden yapılan iletişimin denetlenebileceğine ve iletişim araçlarının kullanım koşullarına ilişkin olarak önceden tam ve açık bir bilgilendirme yapılmadığı hâllerde, temel hak ve özgürlüklerinin işyerinde de korunacağı yönündeki haklı beklentiyle çalışan kişinin işyeri bilgisayarı üzerinden kişisel yazışmalar yapabileceğinin işveren tarafından da öngörülebilecek bir durum olduğunu bir karine olarak dikkate almıştır.

Buradan hareketle çalışana açık bir bilgilendirmenin yapılmadığı hâllerde hak ve özgürlüklerine bir müdahalede bulunulmayacağı hususunda çalışanların makul bir beklenti içinde olacaklarının kabul edilmiş ve bu kapsamda temel hak ve özgürlüklerin sağladığı güvencelerden yararlandırılmaları gerektiği belirtilmiştir.

Somut olayda, **işçiye işverenin işyeri bilgisayarını inceleme yetkisi ile kapsamını gösteren ve bir bildirim yapılmadığı tespit edilmiştir.**

Ayrıca somut olayda kişisel kullanıma ilişkin olduğu herkesçe ve işverence bilinen söz konusu programın denetlenmesinin başvurucunun özel hayatının ve haberleşmesinin gizliğinin korunması konusundaki makul beklentisine aykırı olduğu tespit edilmiştir.

Bunun yanında işverenin, işçi bilgisayarındaki verileri hukuka uygun bir yöntem ile elde etmediği de dikkate alınarak başvurucunun başvurusunun kabulüne karar verilmiştir.

Bu kapsamda, özel hukuk iş ilişkisinden doğan uyuşmazlığı karara bağlayan derece mahkemeleri tarafından yukarıda belirtilen anayasal güvenceleri gözeten bir yargılama yapılarak pozitif yükümlülüklerin yerine getirilmediği belirtilmiş olup, başvurucunun Anayasa'nın 20. Maddesinde güvence altına alınan kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı ile Anayasa'nın 22. Maddesinde güvence altına alınan haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine karar verilmiştir.

Bu kararı işçinin iletişiminin denetlenmesi bakımından bir emsal karar niteliğinde olan "E.U" ***(2016/13010 Başvuru No'lu - 17.09.2020 Tarihli AYM Kararı)*** kararından farkı ise, hukuka aykırı bir şekilde iletişimin denetlenmesi ile elde edilen WhatsApp konuşmalarının işveren hakkında hakaretler içermesi ve normal şartlar altında açık bir şekilde haklı fesih nedeni olmasıdır.

Buna karşın, iletişimin denetlenmesi için bildirim şartının sağlanmadığı ve bu denetimin özel yaşamın gizliliği ve haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine kanaat getirilmesi halinde bu delillerin kullanılamayacağı hüküm altına alınmıştır.

Detaylı Bilgi için;
Av. Serdar Darama
info@ozgunlaw.com

ÇALIŞANA AÇIK BİR BİLGİLENDİRMENİN YAPILMADIĞI HÂLLERDE HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİNE BİR MÜDAHALEDE BULUNULMAYACAĞI HUSUSUNDA ÇALIŞANLARIN MAKUL BİR BEKLENTİ İÇİNDE OLACAKLARININ KABUL EDİLMİŞ VE BU KAPSAMDA TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİN SAĞLADIĞI GÜVENCELERDEN YARARLANDIRILMALARI GEREKTİĞİ BELİRTİLMİŞTİR.

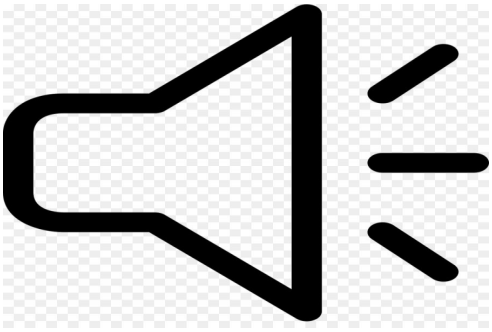

ASGARİ ÜCRETE İLİŞKİN YENİ DETAYLAR BELİRLENDİ: AGİ KALDIRILDI!

Yapılan düzenlemeye göre, 2022 yılı için belirlenen asgari ücret tutarı olan 5 bin 4 liradan sadece sigorta kesintileri yapılacak, gelir vergisi ve damga vergisi kesilmeyecek. Asgari ücretliye net 4 bin 253,40 lira ödenecek.

Asgari ücretin üzerinde ücret alanların ise asgari ücrete isabet eden ücretlerinden gelir ve damga vergisi alınmayacak.

Ücret gelirleri asgari ücretin üzerinde olan çalışanların ücretlerinin, asgari ücret matrahı kadarlık kısmı gelir vergisinden istisna edilecek. Yine brüt asgari ücret tutarına isabet eden kısmı da damga vergisinden istisna tutulacak.

Kaynak: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/01/20220127-5.pdf

MERKEZ BANKASI DENETİM YÖNETMELİĞİ DEĞİŞTİ!

Önceki yönetmelikte bulunan, "Denetim Genel Müdürü, bankada denetim elemanı olarak en az yedi yıl görev yapmış olmaya ilaveten genel müdürlük dışında en az üç yıl yöneticilik yapmış bulunanlar arasından, bankanın ilgili düzenlemelerine göre atanır" ibaresi yeni yönetmelikte yer almadı.

Bir diğer konu ise Genel Müdür'ün Danışma Kurulu'na, denetim raporlarını iade etme yetkisi tanınması oldu. Yönetmeliğin 9. Maddesine göre;

"Danışma Kurulu, incelediği raporlar arasında mahiyeti itibarıyla uygun görmediği raporları gerekçesini belirtmek suretiyle yeniden düzenlenmek üzere bir defaya mahsus olarak ilgili denetim elemanına iade edebilir. Denetim elemanı, danışma kurulunun görüşü doğrultusunda raporu yeniden düzenleyebileceği gibi, gerekçesini belirtmek suretiyle raporunda değişiklik yapmaksızın danışma kuruluna tekrar sunabilir."

Kaynak: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/01/20220129-3.htm

AYM'DEN 'GİZLİ TANIK' KARARI!

Anayasa Mahkemesi (AYM), delile ve sanığın denetimine imkân tanınmadan salt soyut gizli tanık beyanları ile tutuklama kararı verilmesinin hukuki olmayacağına hükmetti.

17 Şubat 2022 Tarihli ve 31753 Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan karara göre, Eğil Belediyesi Meclis üyesi olan R.B., PKK'ya destek verdiklerine dair haklarında tanık beyanları bulunan bazı belediye çalışanlarına yönelik soruşturmada tutuklandı. Tutuklamaya itirazı reddedilince AYM'ye başvurdu. AYM, R.B.'yi haklı buldu. AYM'nin kararında "Soyut gizli tanık beyanının kuvvetli belirti olarak kabulü mümkün değildir" denildi.

Başvuru Numarası: 2020/14339
Karar Tarihi: 28/12/2021

Kaynak:
https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2020/14339?BasvuruNoYil=2020&BasvuruNoSayi=14339

Alanında uzman avukatlardan oluşan ekibi ile faaliyet gösteren Özgün Hukuk Bürosu, ulusal ve çok uluslu şirketlere hizmet vermektedir. Bu kapsamda, müvekkillerin ihtiyaçlarına olabilecek en kısa zamanda cevap verebilecek organizasyon yapısı kurulmuş olup, temel prensip müvekkillerin kıdemli avukat kadrosuyla her zaman iletişim kurabilmesi ve her konuda bilgi sahibi olmasının sağlanmasıdır.

Bankacılık ve finans, eğitim, sağlık, otomotiv, kimya ve savunma, teknoloji, enerji, maden, inşaat ve gayrimenkul sektörleri başta gelmek üzere değişik iş ve ticaret sektörlerinde faaliyet gösteren kurumsal müvekkillere ve sivil toplum kuruluşlarına hizmet veren Özgün Hukuk, tüm müvekkilleri ile bir iş ortağı titizliği ile çalışmayı prensip edinmiştir.

Özgün Hukuk Bürosu, Türkiye'nin önde gelen finans kurum ve kuruluşlarına, şirketlere ve şahıslara Türkiye'de ve yurtdışında alacak tahsilatı konusunda hukuki hizmet sağlamaktadır. Bu kapsamda yurtdışına kaçırılan malvarlıklarının mal varlığı araştırması yapılarak tespit edilmesi ve alacağın bu yolla tahsil edilmesi hususunda hukuki hizmet verilmektedir.

Özgün Hukuk Bürosu alacak tahsilatı konusunda dünya çapında bir organizasyon olan "European Collectors Association (ECA)" üyesi olup, gerek Türkiye'de gerekse yurtdışında alacak tahsilatı konusunda müvekkillerine hukuki hizmet sunmaktadır. Ayrıca, İngiltere, Belçika, Fransa, İspanya ve İtalya'dan avukatlar tarafından Kasım, 1988'de kurulan ve Avrupa'nın ilk birleşik uluslararası hukuk uygulaması olan PLG International Lawyers'ın tek Türk üye hukuk bürosudur.

Sülün Sok. No:8 34330 1.Levent Beşiktaş / TURKEY
Phone : +90 212 356 3210(pbx) / +90 212 325 2307(pbx)
Fax : +90 212 356 3213
E-mail : info@ozgunlaw.com
İnternet sitesi: www.ozgunlaw.com

Bizi Takip Edin!

© 2017 - 2022 Özgün Law Firm